

SÍDLISKOVÉ OBJEKTY Z DOBY HALŠTATSKEJ V TRENČÍNE-ZLATOVCIACH¹

Kamil Švaňa^{id} – Tomáš Kolon^{id} – Miroslav Hronec

DOI: <https://doi.org/10.31577/szausav.2022.69.16>

Keywords: Slovakia, Trenčín, Hallstatt period, Lusatian culture, Vekerzug culture, settlement, pottery, contact zone

Settlement Objects from the Hallstatt Period from Trenčín-Zlatovce

The present paper is dedicated to the analysis of archaeological situations, settlement features and archaeological material from Trenčín-Zlatovce site, which were archaeologically excavated in 2017. The emphasis is on a detailed examination of the pottery, which includes wheel-made pottery in addition to the usual hand-formed vessels. Ceramics with an admixture of graphite are also represented. The assemblage thus represents rather exceptional evidence of the material culture from the Late Hallstatt period (HaD2–HaD3). Therefore, it provides, on the one hand, evidence of the survival of older cultural traditions of the Lusatian culture and, on the other hand, indications of the diffusion of new or foreign technological elements in this period.

V roku 2017 sa v súvislosti s plánovanou výstavbou rodinných domov uskutočnil záchranný archeologický výskum v Trenčíne, v mestskej časti Zlatovce. Odborne práce zastrešovala Archeologická spoločnosť TRIGLAV, s. r. o. V priebehu prvej sezóny sa podarilo nájsť a preskúmať šesť objektov datovaných do mladšej a neskorej doby halštatskej. Vo všetkých prípadoch išlo o zahĺbené štruktúry sídliskového charakteru, ktorých výplne obsahovali prevažne fragmentarizovaný keramický materiál a v menšej miere aj ďalšie druhy hnutelných artefaktov. Cieľom predloženého príspevku je oboznámiť odbornú verejnosť so zistenými výsledkami a následne ich porovnať s celkovou situáciou v širšom regióne, keďže lokalita poskytuje na jednej strane doklady prežívania starších lokálnych kultúrnych tradícií lužickej kultúry a na druhej cenné indície o prenikaní cudzích technologických prvkov v tomto období.

Lokalita sa nachádza na severozápadnom okraji mesta Trenčín, v mestskej časti Zlatovce (obr. 1). Je situovaná na okraji nivy Váhu, na pravom brehu rieky. Severne od nej sa nachádza diaľnica D1, za ktorou terén stúpa do svahov vinohradov s nadmorskou výškou dosahujúcou asi 300 m. S ohľadom na geomorfologické členenie Slovenskej republiky patrí územie do oblasti Moravské Karpaty, celok Považské podolie (Hrnčiarová/Miklós 2002, 86–91, 94, 95). Plocha bola v minulosti využívaná na poľnohospodárske účely. V súčasnosti je priestor južne a západne od nej zastavaný rodinnými a bytovými domami. Severovýchodne sa nachádza areál s poľnohospodárskymi a priemyselnými objektmi. Pôdnu jednotku polohy tvorila glejová fluvizem s mocnosťou 20–40/50 cm s nevýraznou prímiesou pôdneho skeletu na piesčitom pôdotvornom substráte. Pod piesčitými naplaveninami sa nachádzalo štrkové podložie. Prevýšenie od dnešnej úrovne rieky Váh dosahuje len 3 m, pričom vzdialenosť od dnešného koryta rieky je približne 1,4 km.

V prvej fáze archeologického výskumu uskutočnila sondáž v podobe pásových sond I–V, ktorými sa preskúmala východná časť stavebnej plochy (obr. 2). V sonde III/2017 sa našiel objekt 1/2017 a v sonde V/2017 objekt 2/2017. V oboch prípadoch sa priestor objektu rozšíril na podobu štvorcových sektorov A a B s negatívnym výsledkom. Následne sa uskutočnilo strojové odstránenie ornice v trase plánovanej

¹ Príspevok vznikol s podporou grantového projektu VEGA 1/0240/21 „Krajina a sídla u Keltov a Germánov“.

Obr. 1. Lokalizácia plochy výskumu na mape 1 : 10 000 (zdroj: ZBGIS – mapový portál SR, upravil K. Švaňa).

cestnej komunikácie. Tá sa realizovala rovnako vo východnej aj západnej časti stavebnej plochy. Skrývkou sa našli objekty 3/2017 a 4/2017 v blízkosti dvoch už skôr identifikovaných objektov. Na základe výsledkov sondáže a skrývky ornice sa určil záujmový priestor s predpokladanou koncentráciou objektov, kde mal byť výskum realizovaný formou sledovania skrývky ornice pri výstavbe rodinných domov. Týmto spôsobom boli preskúvané ďalšie dva objekty: 5/2017 a 6/2017. Predmetné parcely sa rovnako ako nájdené objekty nachádzali na nevýraznej vyvýšenej terénnej vlne, ktorá sa tiahla od stavebnej plochy severným smerom a možno na nej predpokladať prítomnosť ďalších sídliskových objektov.

SÍDLISKOVÉ OBJEKTY

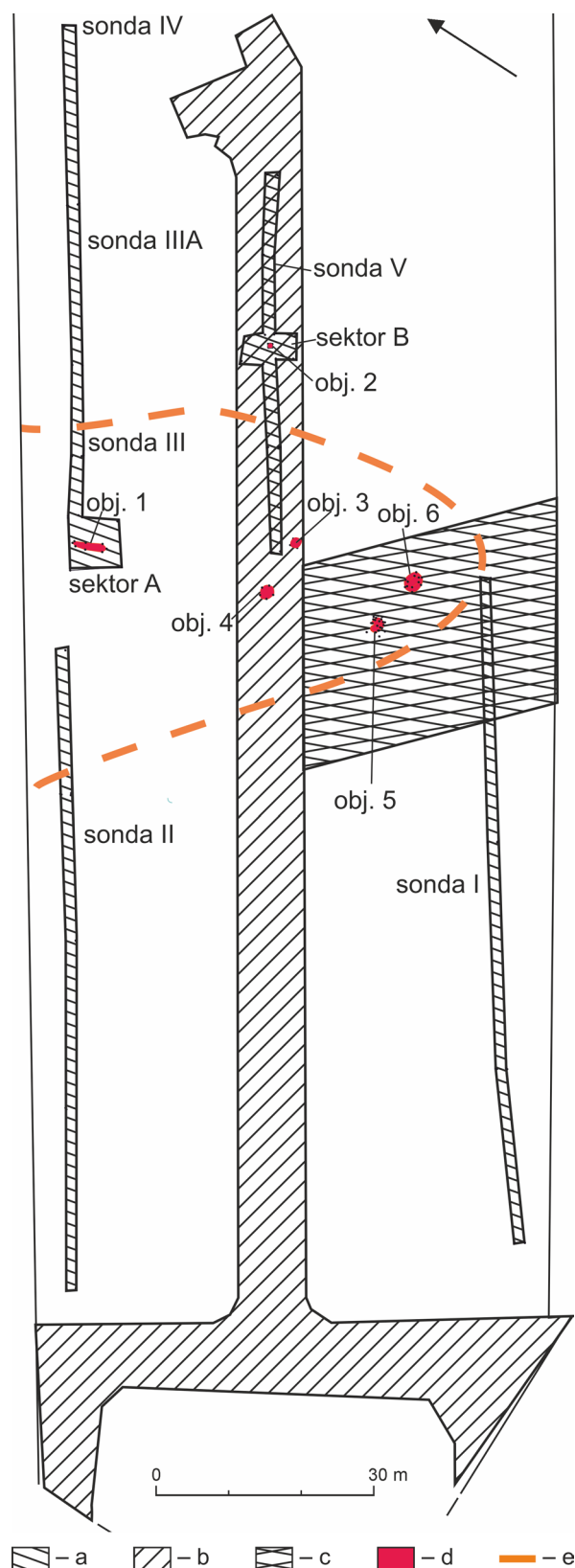
Opis

Objekt 1/2017 (obr. 3)

Žlabovitý objekt s dĺžkou 5 m a šírkou približne 1,2 m, s dlhšou osou orientovanou v smere JV – SZ bol v sonde 3. Steny sa zaoblňovali, resp. zvažovali sa k nepravidelnému dnu so šírkou asi 0,9 m. Hĺbka objektu od úrovne zachytenia dosahovala 0,25–0,4 m. Objekt bol vyhlbený do pieskového podložia. Horná časť výplne hnedej až oranžovej farby bola premiešaná, tvorila ju hlina so značným podielom mazanice. V tejto vrstve sa koncentrovali nálezy. Pod ňou bola uložená homogénna hlinitá vrstva hnedej farby, v ktorej sa nachádzali zvieracie kosti. Spodná časť výplne objektu bola piesčitá, žltej farby s prímiesou mazanice.

Objekt 2/2017 (obr. 4)

Objekt približne kruhového pôdorysu sa našiel v sonde 5. Priemer objektu na úrovni zachytenia bol asi 0,9–1 m. Steny objektu sa nepravidelne zošikmovali k rovnému dnu s priemerom 0,8 m. Hĺbka objektu dosahovala 0,35 m a dno objektu bolo zahĺbené do piesku. Horná časť výplne bola hnedej až oranžovej farby, tvorila ju prevažne mazanica a prepálená hlina, ktoré boli premiešané s hlinou. Vrstva obsahovala tiež riečne okruhliaky. Spodná časť výplne bola hnedožltej farby, prevažne piesčitého charakteru so slabou prímiesou hliny a mazanice.

Obr. 2. Plán plochy výskumu. Legenda: a – plocha sondáže a sektorov; b – plocha skrývky cesty; c – plocha skrývky parciel rodinných domov; d – objekty lužickej kultúry; e – predpokladaný priestor koncentrácie objektov. Autor K. Švaňa.

Objekt 3/2017 (obr. 5)

Objekt oválneho, až takmer kruhového pôdorysu s rozmermi $1,8 \times 1,6$ m s dlhšou osou orientovanou približne v smere V – Z sa odkryl pri skrývke cestnej komunikácie. Steny objektu sa nerovnomerne zošikmovali, v južnej časti boli vypuklé. Nepravidelne zahĺbené dno bolo vykopané po úroveň štrkového podlažia. Šírka dna bola 1,3–1,5 m. Hĺbka objektu dosahovala asi 0,65 m. Horná časť výplne, v ktorej sa koncentrovali nálezy, bola tmavohnedej farby, hlinitého charakteru, s prímiesou mazanice a bez podielu pôdného skeletu. V západnej časti sa vo vrstve na úrovni asi 30 cm nachádzala koncentrácia mazanice, keramiky a uhlíkov, z ktorej sa získala aj ľudská kosť. Spodná časť výplne bola sypká, piesčitého charakteru, len so slabou prímiesou hliny a mazanice.

Objekt 4/2017 (obr. 6)

Plytký objekt nepravidelného, približne oválneho pôdorysu sa našiel pri skrývke cestnej komunikácie. Objekt s rozmermi $2,55 \times 1,8$ m bol dlhšou osou orientovaný v smere JZ – SV. Dno objektu bolo nerovnomerne zahĺbené do piesku, pričom hĺbka nepresahovala 0,25 m. Výplň bola hnedej farby, piesčito-hlinitá s výraznejším podielom piesku pri dne objektu. Zároveň obsahovala prímiesu štrku.

Objekt 5/2017 (obr. 7)

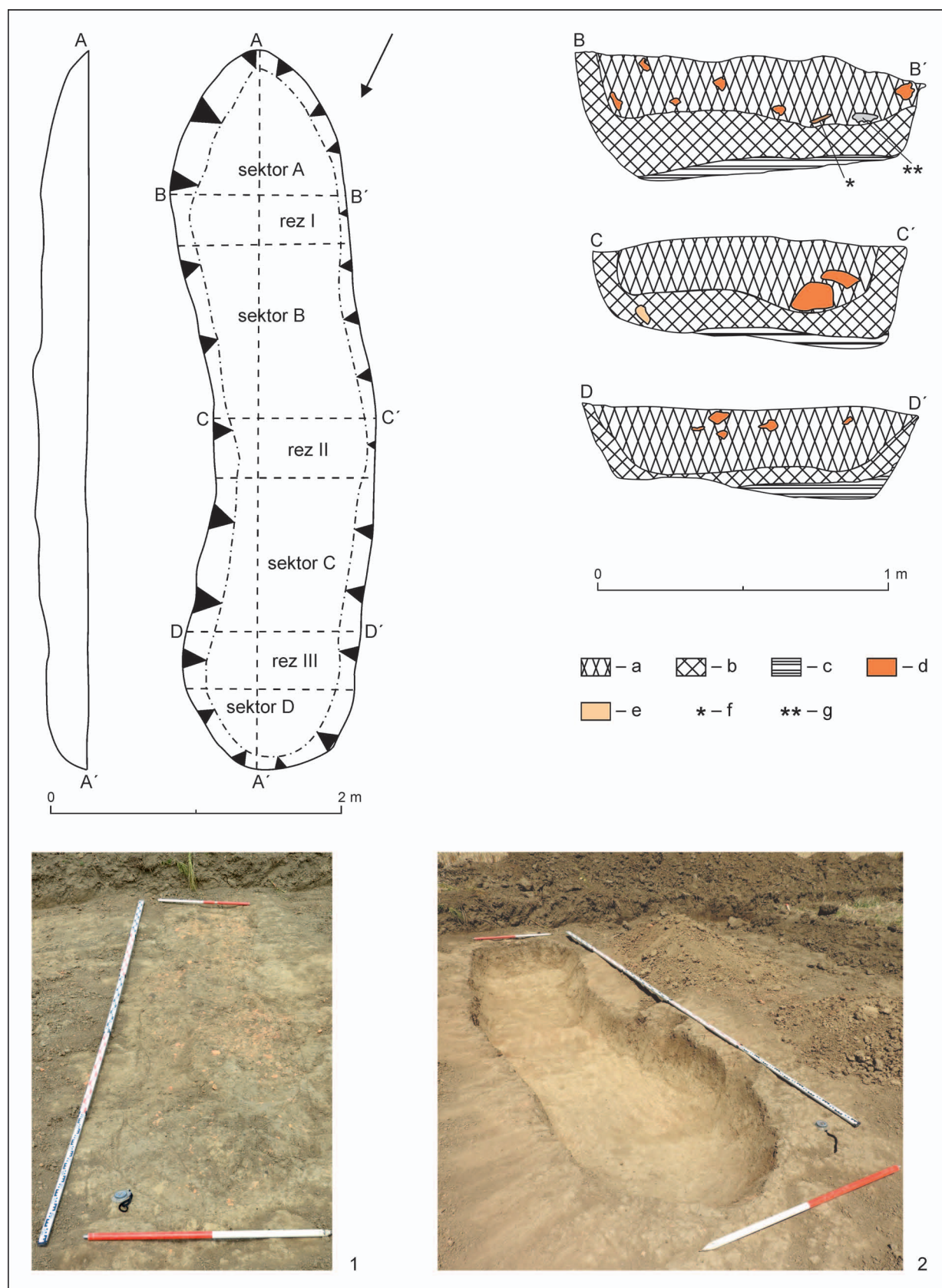
Plytký objekt obličkovitého pôdorysu bol objavený pri skrývke ornice na parcele rodinného domu. Rozmery objektu orientovaného dlhšou osou v smere V – Z boli $2,1 \times 1,7$ m. V zúženej časti šírka dosahovala len 1,25 m. Steny sa zaobľovali k približne rovnému dnu, ktoré bolo zahĺbené na úroveň štrkového podlažia. Hĺbka objektu dosahovala zhruba 0,2 m. Výplň bola menej kompaktná, hnedej farby, hlinitého charakteru bez výraznejšej prímiesy pôdného skeletu.

Objekt 6/2017 (obr. 8; 9)

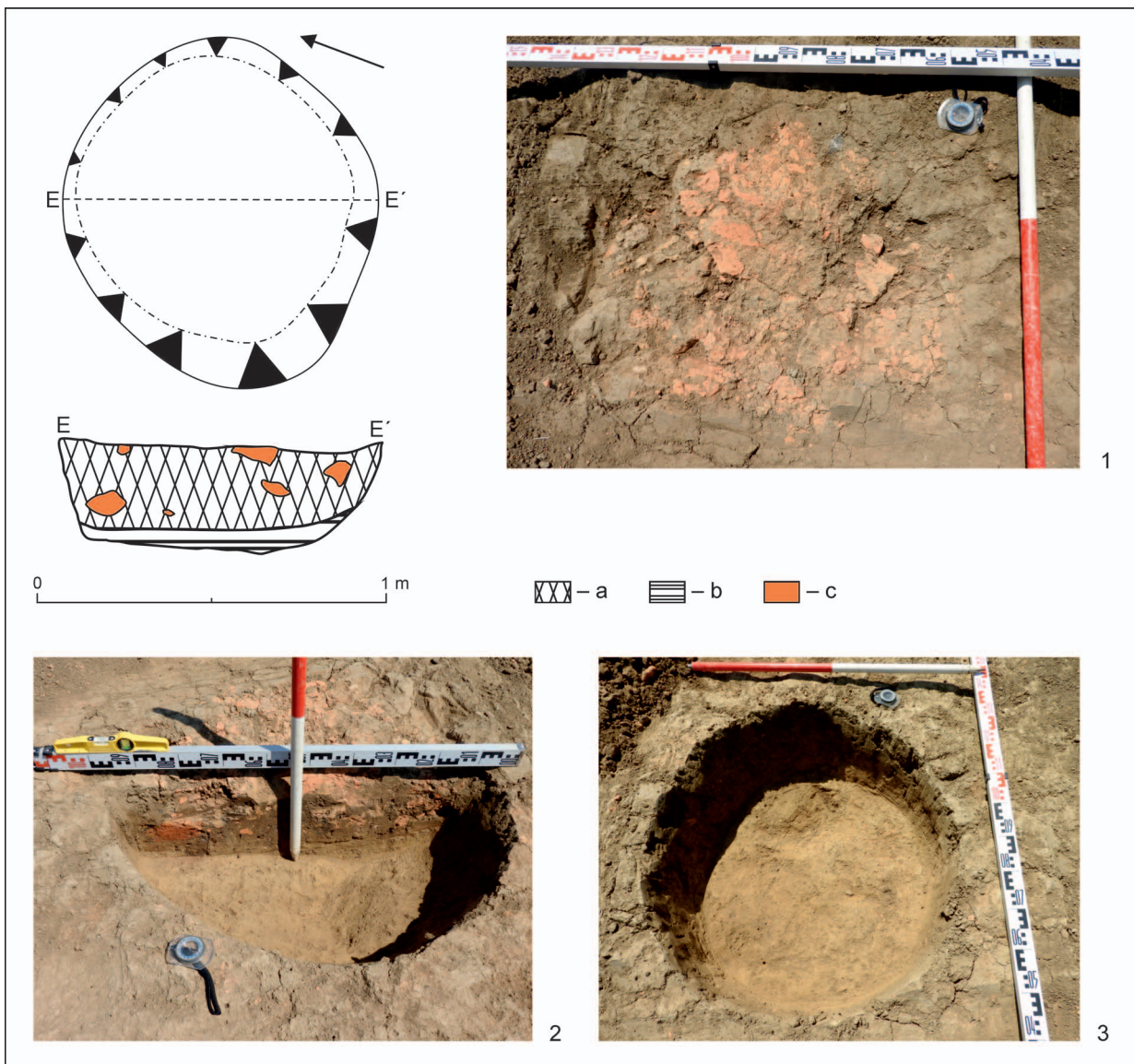
Objekt oválneho pôdorysu antropogénneho pôvodu (?). Nachádzal sa pri skrývke ornice na parcele rodinného domu. Rozmery objektu orientovaného dlhšou osou približne v smere V – Z boli $2,85 \times 2,25$ m. Okrajové časti boli relatívne plytké s hĺbkou, ktorá nepresahovala 0,1 m, v strednej časti sa zaobľovali k zhruba rovnému dnu zahĺbenému na úroveň štrku. Maximálna hĺbka objektu v strednej časti dosahovala 0,4–0,45 m. Výplň bola žltohnedej farby, piesčito-hlinitého charakteru s prímiesou uhlíkov (vo forme tenkých prevrstvení), mazanice a drobného štrku.

VYHODNOTENIE

Objekty 2 a 3/2017 možno na základe publikovaných analógií určiť ako jednu plytšiu a jednu hlbšiu sídliskovú jamu misovitého tvaru, aké sa bežne vyskytujú v pravekých, ale i mladších osadách. Hlbší variant zväčša býva interpretovaný ako zásobnica na skladovanie osiva, obilia určeného na konzumáciu, prípadne aj rôznych iných potravín (Bartík 2013, 40). Podľa niektorých bádateľov sa tvar zásobných jam odvíjal od vlastností

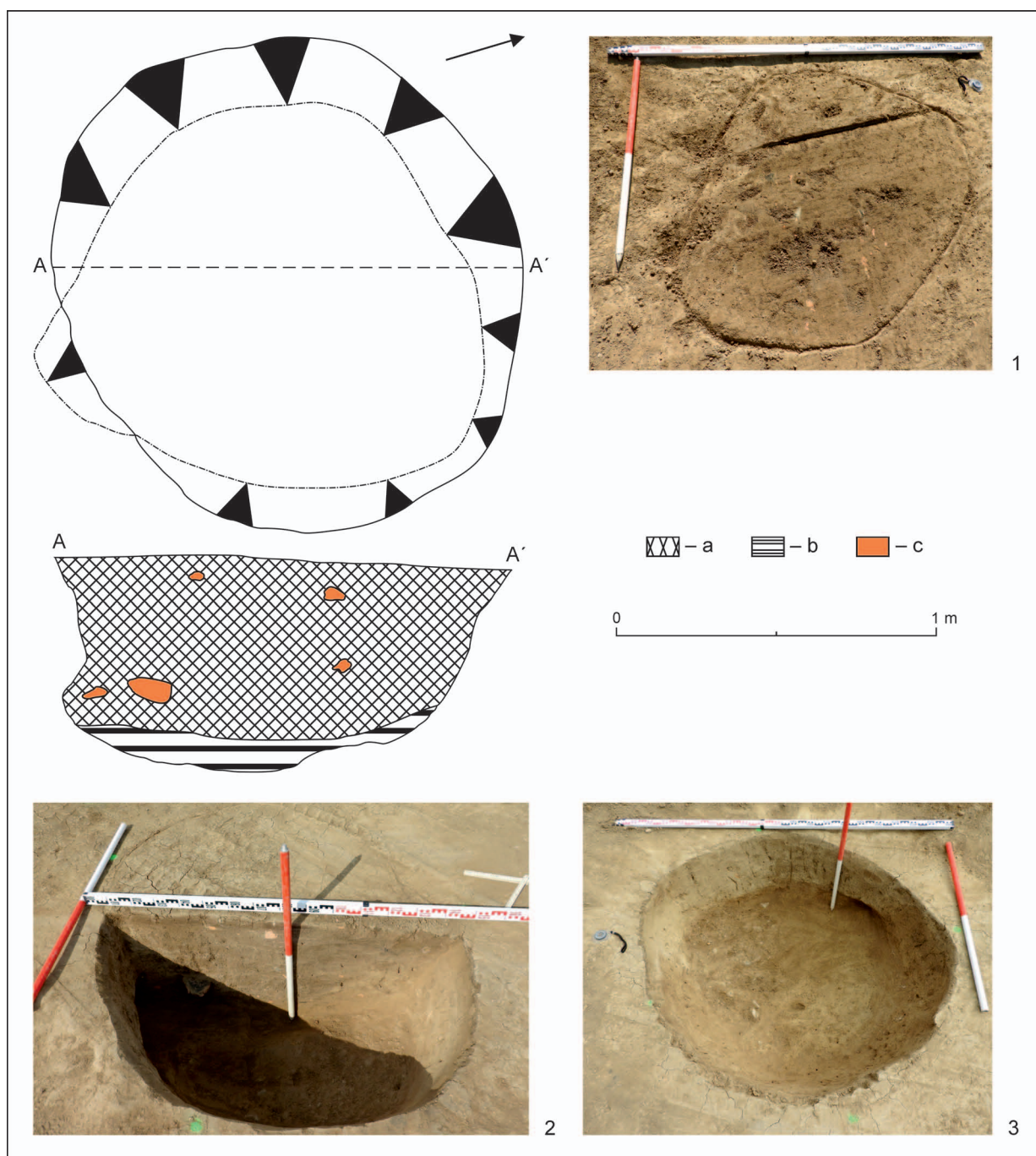
Obr. 3. Objekt 1/2017. 1 – na úrovni zachytenia; 2 – po vybraní. Legenda: a – hnedá až oranžová vrstva, hlinitá so značným podielom mazanice; b – hnedá hlinitá vrstva; c – žltá piesčitá vrstva s podielom mazanice; d – mazanica; e – zvyšky kostí; f – železný nôž; g – brúsik. Autor K. Švaňa.

Obr. 4. Objekt 2/2017. 1 – na úrovni zachytenia; 2 – rez objektom; 3 – po vybratí. Legenda: a – prepálená oranžová výplň premiešaná s hlinou, s podielom trosky a riečnych okruhliakov; b – premiešaná hnedožltá, prevažne piesčitá, slabá prímies hliny a mazanice; c – mazanica. Autor K. Švaňa.

podložia, do ktorého mali byť zahĺbené. Kým v íle prevládajú zásobné jamy kužeľovitého tvaru, v menej súdržnom pieskovom podloží sa naopak takéto jamy takmer nevyskytujú a nahrádzajú ich širšie roztvorené misovité jamy (Bouzek/Koutecký 1964, 30–32; Vávra/Bača 2016, 74). Funkcia objektu 4/2017 s nepravidelným pôdorysom a s nerovnomerne zahĺbeným dnom je otázna. Objekt 6 má približné analógie napr. v objektoch oválneho pôdorysu podobných rozmerov a neurčenej funkcie, aké sa odkryli na sídlisku v Hostiach datovanom do HD1 (Bujna/Romsauer 1984, tab. V: 1, 3, 4).

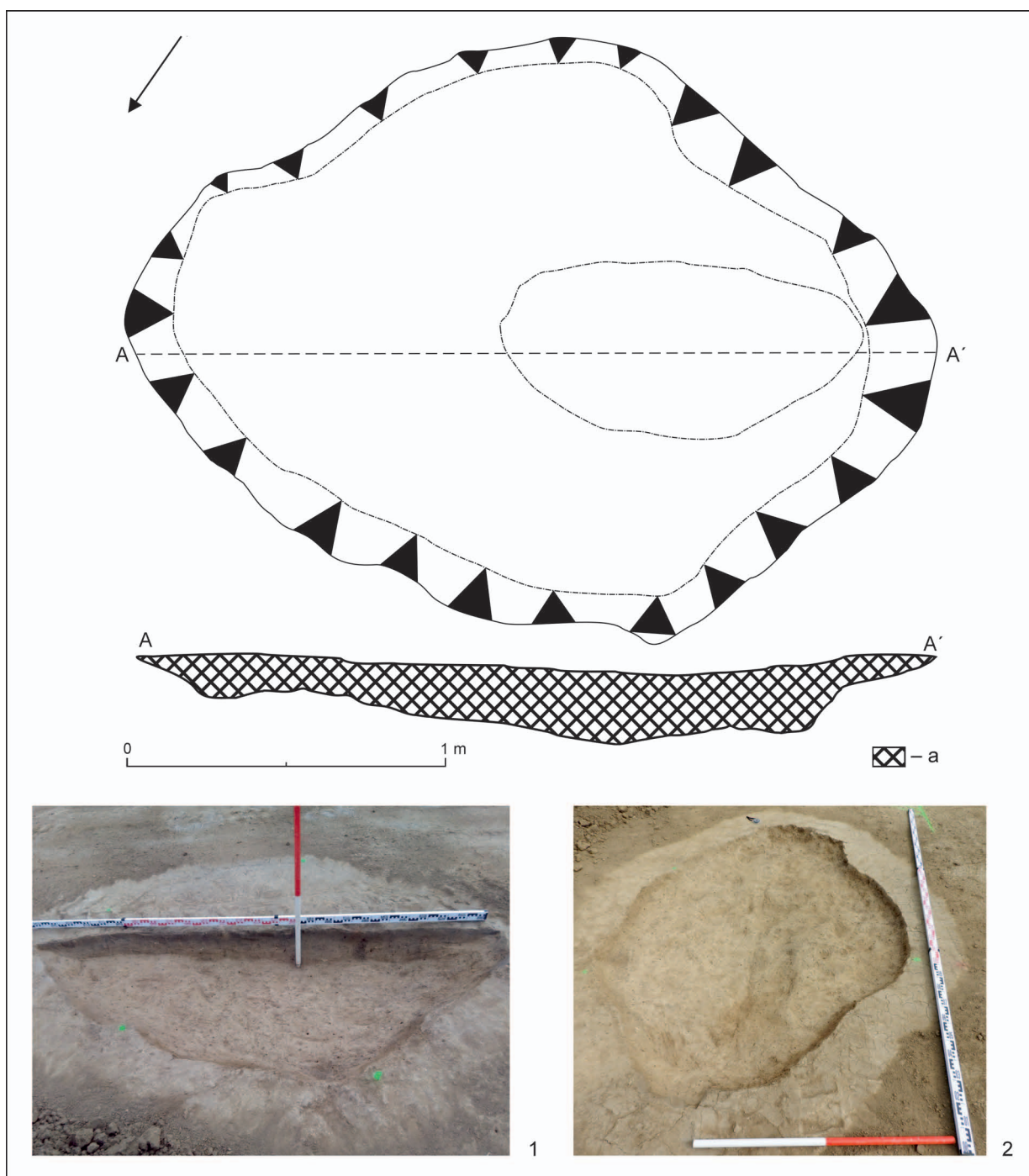
Žlabovitý objekt 1 z Trenčína pripomína v hlavných rysoch špecifický typ sídliskovej štruktúry, konkrétne tzv. žlabovité objekty (tzv. *long pits*). Ide o lineárne objekty s bežnou dĺžkou asi 3 (5)–7 m, pričom dĺžka prevyšuje minimálne štvornásobne ich šírku (tá obvykle neprekračuje 80–100 cm). Maximálna hĺbka nepresahuje 50 cm. Okraje strán, prípadne celé kratšie strany bývajú zaoblené. Charakteristická je orientácia dlhšou osou v smere S–J s existenciou možných drobných odchýlok západným či východným smerom. Dná objektov sú rovné alebo mierne misovito prehnuté (Chvojka a kol. 2019, 269; Chvojka/Šáľková 2011, 105). Ich výplň zvyčajne obsahuje hlinené závažia, mazanicu, kamenné artefakty a najmä značné množstvo keramiky, ktorá býva veľmi často sekundárne prepálená. Zaujímavé je, že doposiaľ je výskyt

Obr. 5. Objekt 3/2017. 1 – na úrovni zachytenia; 2 – rez objektom; 3 – po vybraní. Legenda: a – tmavohnedá kompaktná hlinitá výplň s prímiesou mazanice, bez podielu skeletu; b – sypká svetlá piesčitá vrstva so slabou prímiesou hliny a mazanice; c – mazanica. Autor K. Švaňa.

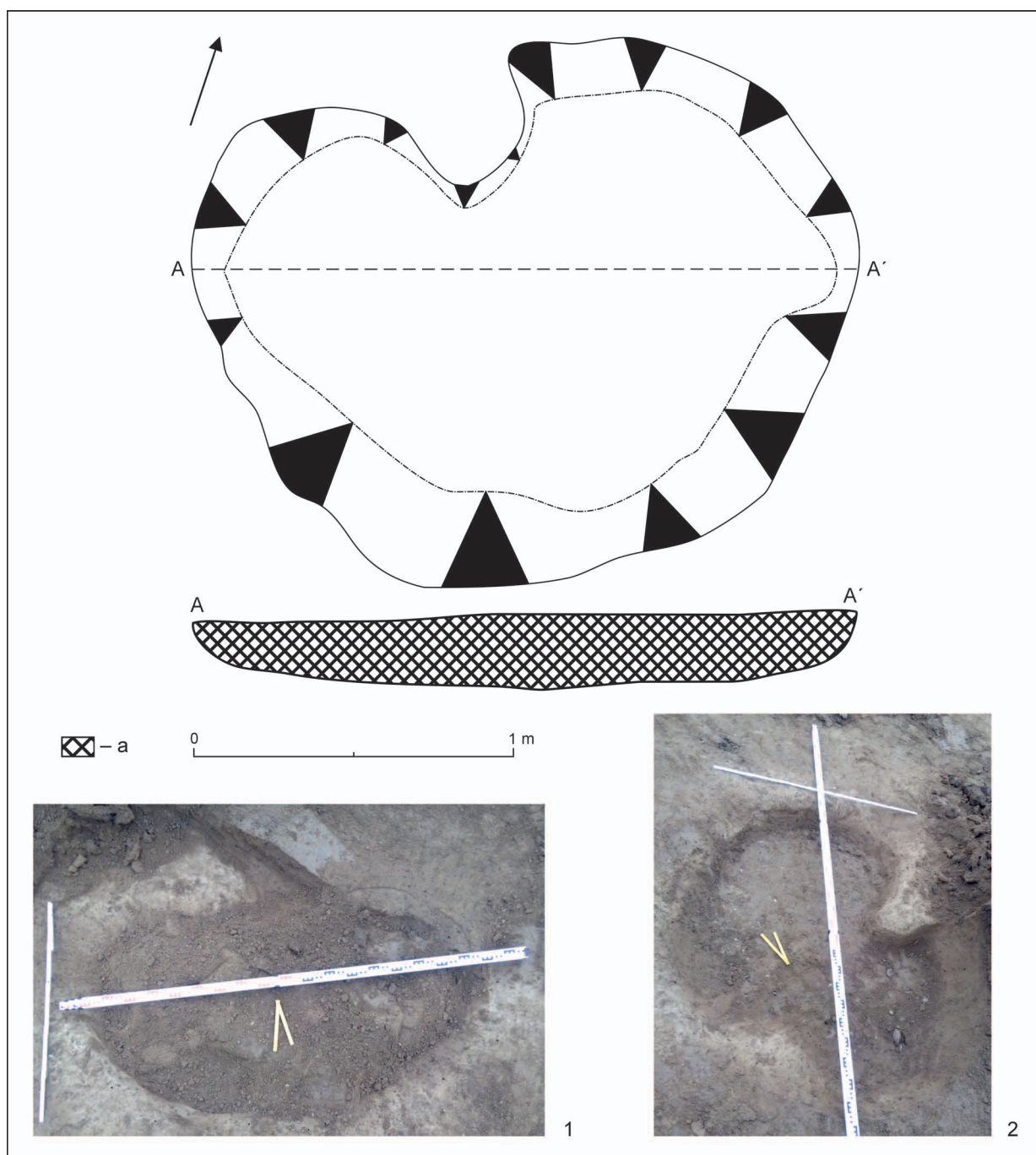
tohto typu objektov geograficky a chronologicky striktné obmedzený. Ich rozšírenie sa sústreďuje na oblasť západných a južných Čiech, južného Nemecka (Bavorska) a okrajovo aj časť Rakúska (Salzburgsko a Dolné Rakúsko). Východne, mimo tohto regiónu, žiadne publikované príklady doposiaľ nepoznáme. Z pohľadu chronológie sa počíta s ich používaním primárne v období popolnicových polí – od prechodného horizontu BrC2/D až po úplný záver doby bronzovej – asi od 1300 do 1000 pred Kr. (Chvojka 2007; 2009, 132–134; Chvojka a kol. 2019, 269; Chvojka/Šálková 2011, 106; Kuna a i. 2022, 1; Metlička 2004).

Pôvodne sa ich funkcia spájala s textilnou výrobou, produkciou keramiky, kultom (napr. zápalné obeť), prípadne sa interpretovali ako objekty s odpadovou funkciou (Chvojka 2007, 116; Chvojka/Šálková 2011,

Obr. 6. Objekt 4/2017. 1 – rez objektom; 2 – po vybratí objektu; Legenda: a – hnedá kompaktná piesčito-hlinitá výplň s podielom štrku. Autor K. Švaňa.

120, 121; Pokorná a i. 2017, 237). No výplne zahĺbených objektov nemusia nutne súvisieť s ich primárnym účelom. Môžu skôr odrážať vlastnosti blízkeho okolia štruktúry v čase, keď plnil svoj primárnu funkciu (Chvojka a kol. 2019, 301). Ako je uvedené vyššie, identifikácia pôvodnej funkcie žlabovitých objektov je doposiaľ predmetom diskurzu, pričom v minulosti bola dávana do popredia práve ich možná spojitosť s textilnou produkciou (Chvojka a kol. 2019, 301, 302). V rámci podporných argumentov býval zdôrazňovaný výskyt hlinených závaží, ktoré v niektorých prípadoch vykazovali intencionálne uloženie na ich dne. Azda najlepším príkladom sú dva objekty (1/05 a 12/06) z lokality Březnice. Danú hypotézu zároveň čiastočne podporujú celkové nálezové situácie na niekoľkých osadách v Bavorsku, kde sa žlabovité ob-

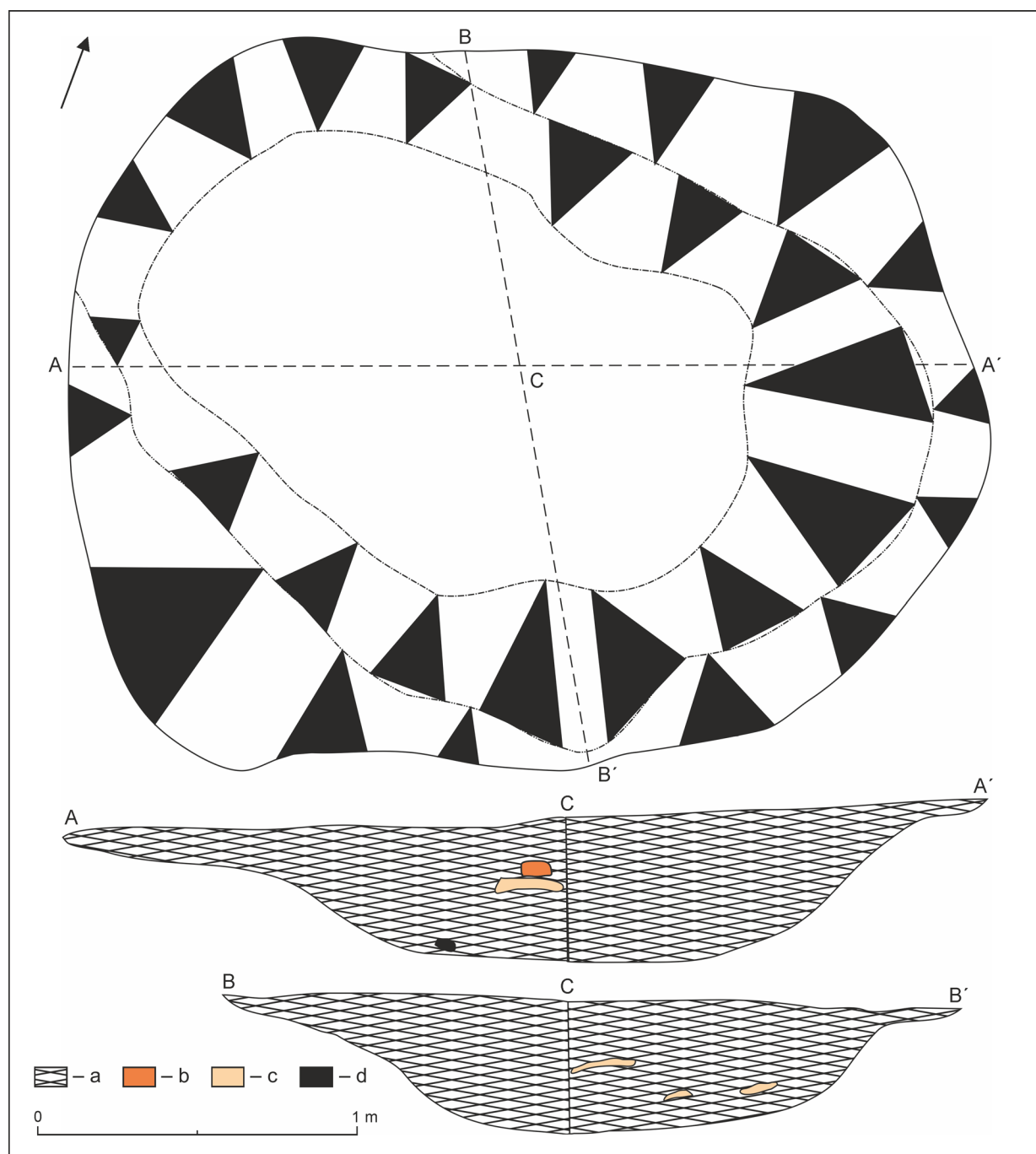

Obr. 7. Objekt 5/2017. 1 – na úrovni zachytenia; 2 – po vybratí objektu. Legenda: a – menej kompaktná hlinitá výplň hnejšej farby bez výraznejšej prímiesi skeletu. Autor K. Švaňa.

jekty nachádzali vo vnútri nadzemných kolových stavieb (Chvojka a kol. 2019, 302; Kuna a i. 2022, 8, obr. 7, aj s ďalšou literatúrou).

Napriek tomu bolo nedávno viacerými poprednými českými autormi vyslovené alternatívne vysvetlenie ich možnej funkcie. Tú spájajú s rituálnymi praktikami uskutočňovanými pri opúšťaní príbytkov/domov (Kuna a i. 2022, 13). V stredoeurópskom priestore ide o úplne nový pohľad na problematiku depozičných procesov, ktorej sa doposiaľ nevenovala väčšia pozornosť.²

² Určitou výnimkou v tomto smere je len teoretická práca spoluautora tejto štúdie, ktorá sa zaoberá opúšťaním sídliskových objektov v kontexte prechodových rituálov v naddunajskom barbariku doby rímskej (Kolon 2015, 497–508).

Obr. 8. Objekt 6/2017. Legenda: a – piesčito-hlinitá žltohnedá s prímiesou uhlíkov, mazanica a drobného štrku; b – mazanica; c – uhlíky; d – keramika. Autor K. Švaňa.

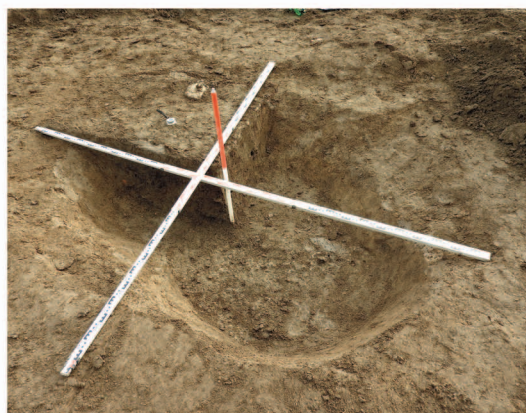
Objekt z Trenčína obsahoval podobne ako objekty z Čiech väčšie množstvo keramiky. Určité podobnosti možno nájsť aj v hornej časti výplne objektu tvorenej do značnej miery prepálenou hlinou, tiež v absencii prepálenia stien objektu a bez stôp po vnútorných konštrukciách. Výplň pôsobila homogénne a vykazovala znaky jednorazového uloženia sídliskového odpadu (porovnaj Chvojka a i. 2020, 80). Na rozdiel od uvedených objektov z južných a západných Čiech a Bavorska, hnutelný nálezový materiál z objektu 1 v Trenčíne nenesie výraznejšie stopy po sekundárnom prepálení. Absentuje prítomnosť hlinených závaží a odlišuje sa tiež nálezom kosákovitého noža, keďže z českých objektov nepoznáme kovové nálezy (Chvojka 2007, 116; Chvojka a i. 2020, 80). Vzhľadom na to, že objekt 1 z Trenčína predstavuje v danom momente na území dnešného západného Slovenska doposiaľ ojedinelý nález, pri jeho interpretácii treba

1

2

3

4

Obr. 9. Objekt 6/2017. 1 – na úrovni zachytenia; 2 – po vybratí SZ štvrtiny; 3 – postup vyberania objektu; 4 – po vybratí.

byť obzvlášť opatrný. Jedinú ďalšiu analógiu predstavuje objekt 1/2018, ktorý na rovnakej polohe odkrylo ďalšie pokračovanie výskumu v Trenčíne-Zlatovciach. Výplň objektu s rozmermi 5 × 1,4 m, ktorý bol dlhšou osou orientovaný v smere JZ – SV, predstavovala hlina s prímiesou mazanice a kamienkov. Steny objektu znova nevykazovali stopy prepálenia. Vo výplni sa popri črepovom materiáli, medzi ktorým absentovala na kruhu vytočená aj grafitová keramika, a zvieracích kostiach nachádzali aj dve hlinené závažia, praslen, dva brúsky a jeden kus trosky (Šimčík/Choma/Švaňa 2018, 81).³

Zároveň netreba zabúdať ani na predpokladané mladšie datovanie oboch objektov z Trenčína-Zlatoviec do stupňa HD2–HD3, i keď v oblasti južného Nemecka sa nevylučuje sporadické pretrvávajúce tohto typu štruktúr až do staršej doby železnej (Chvojka a i. 2019, 329; Kas 2006, 80–82; Kuna a i. 2022, 2). Vo viacerých vlastnostiach jednoznačne vykazuje črty príznačné pre tzv. žlabovité objekty, ale sú tam aj odlišnosti (najmä absencia sekundárneho prepálenia keramických nálezov). Existenciu rôznych zahĺbených sídliskových štruktúr žlabovitého charakteru máme však doloženú aj v iných obdobiach v rôznych prehistorických spoločnostiach. Určité formálne podobnosti majú napr. tzv. jamy na pálenie (*Brenngruben*) s výrazne prepálenými stenami a najmä tzv. *Schlitzgruben* vo forme podlhovastých, úzkych a hlbokých objektov s hrotitým dnom (Chvojka a i. 2020, 83, 84). Odpoveď na to, či by pôvodná funkcia žlabovitého objektu z Trenčína mohla v skutočnosti súvisieť s týmto typom štruktúr (napr. s tzv. *Schlitzgruben*), nechávame nateraz otvorenú.

HNUTEĽNÉ ARTEFAKTY

Keramika

V rámci súboru hnutelných artefaktov je v najväčšej miere zastúpená keramika. Väčšina pochádza z výplní vyššie popísaných zahĺbených objektov a v menšej miere aj z orničnej vrstvy. Z hľadiska stavu dochovania prevažujú značne fragmentarizované nálezy. Do katalógu a obrazovej prílohy boli zahrnuté najmä tzv. diagnostické črepy – okraje, dná, zdobené časti tiel, úlomky s charakteristickou úpravou povrchu či so špecifickým zložením keramickej hmoty. Pri štatistickom vyhodnotení sme brali do úvahy všetky nálezy (diagram 1–8; tabeľa 1–6). V záujme dosiahnutia čo najobjektívnejších výsledkov sa využilo viacero metód. Popri porovnávaní zastúpenia jednotlivých skupín z pohľadu dochovaných črepov (s výnimkou fragmentov s tzv. čerstvým lomom, ktorých fragmentarizácia je výsledkom procesu výskumu a následného laboratórneho spracovania), sa v záujme zníženia štatistického skreslenia použil aj systém odhadu minimálneho počtu jedincov (t. j. predpokladaného počtu črepov z jednej nádoby). Metodika odhadnuteľných ekvivalentov nádob (*estimated vessel equivalents*) sa v našom prípade ukázala ako nevhodná. Dôvodom bol relatívne malý počet nálezov a z toho vyplývajúce až príliš nízke zastúpenie okrajov a dien nádob, čo extrémnym spôsobom vplývalo na dosiahnuté výsledky (výrazné štatistické skreslenie). Tento typ údajov nie je pre nízku výpovednú hodnotu zahrnutý ani vo finálnej analýze. Štatistické výsledky niektorých súborov s veľmi nízkym počtom nálezov treba posudzovať veľmi opatrne (týka sa to predovšetkým obj. 2, 3 a 5). Dôvodom je predpokladaný spôsob ich vzniku formou sekundárneho až terciárneho odpadu s výrazným podielom N-transformácií. Najväčšie rozdiely v nameraných údajoch sme zaznamenali v stredne veľkých súboroch pochádzajúcich z dvoch objektov (obj. 1 a 6). Pri nich sa zreteľne ukázali potenciálne výhody využitia odhadu minimálneho počtu jedincov (diagram 2; 7; tabeľa 1; 2). Pre lepšiu ilustráciu sú v práci publikované výstupy oboch metód.

Hrnčiarska produkcia z hľadiska použitej technológie výroby pozostáva z dvoch skupín: 1. keramika vyrobená ručne (R); 2. nádoby zhotovené pomocou hrnčiarskeho kruhu (K). Podľa charakteru a zloženia použitej suroviny je možné rozlíšiť na základe makroskopického pozorovania dve hlavné kategórie, a to 1. jemnozrnná keramika (J) – vyrobená z jemne plavenej hliny s prímiesou piesku so zrnom s priemerom menším ako 1 mm; 2. hrubozrnná keramika (H) – s prímiesou piesku s priemerom zrna väčším ako 1 mm, alebo drobných kamienkov (diagram 1; 2; 6; 7; tabeľa 1; 2). Zastúpenie oboch skupín v jednotlivých výplniach objektov ilustrujú tabeľe 1; 2 a diagramy 1; 2; 6–8. V zhode s inými lokalitami dominujú fragmenty hrubej kuchynskej nad jemnou stolovou keramikou. Z hľadiska funkčnej kategórie to v hrubých rysoch korešponduje s tradičným členením na tzv. kuchynský a stolový riad.

³ Týmto chceme poďakovať realizátorom výskumu za možnosť pracovať s nepublikovanou výskumnou dokumentáciou.

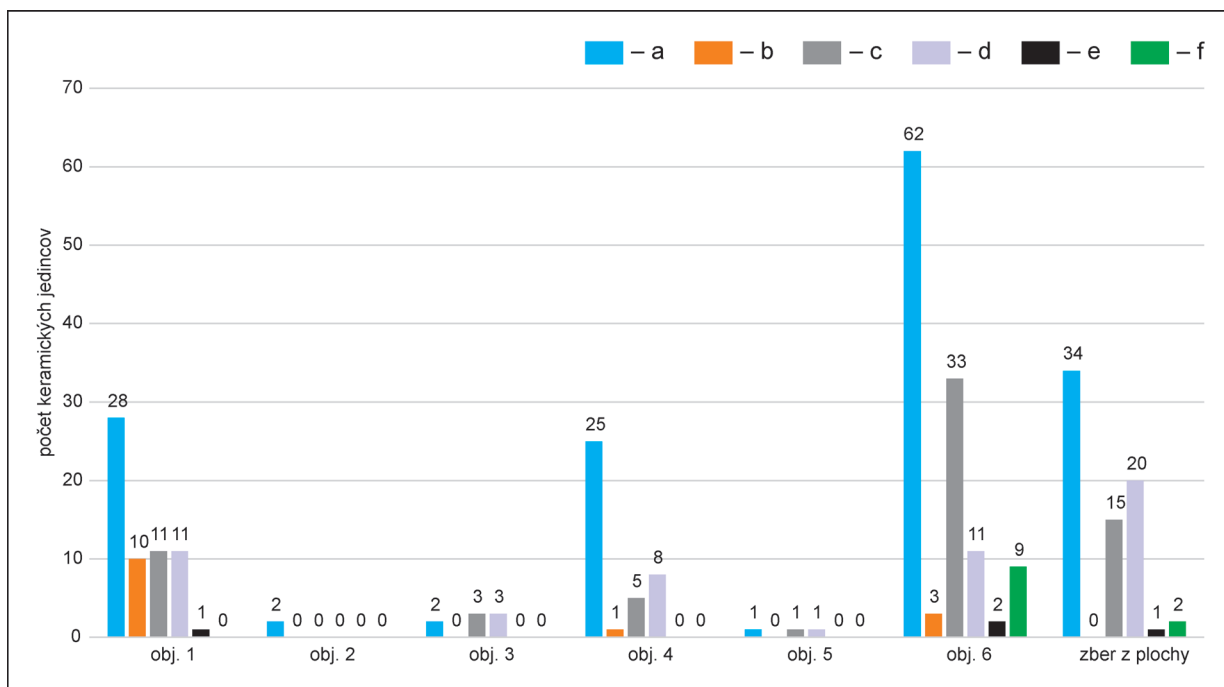

Diagram 1. Zastúpenie jednotlivých druhov keramiky z pohľadu vlastností keramickej hmoty v jednotlivých objektoch – minimálny počet jedincov. Autor T. Kolon. Legenda: a – hrubá; b – hrubá s prímiesou grafitu; c – hrubá s prímiesou sludy; d – jemná; e – jemná s prímiesou grafitu; f – jemná s prímiesou sludy.

Pri úprave povrchu (sledovaný len z vonkajšej strany) sa rozlišuje niekoľko základných druhov: 1. tuhovaný a leštený; 2. leštený bez tuhovania; 3. hladný/hladký; 4. hladný a tuhovaný; 5. dôkladnejšie neupravovaný (drsny) povrch niekedy kombinovaný so slamovaním (tab. 3; 4). K popisu farby črepu v lome a povrchovej úprave sme využili oficiálne farebné tabuľky pôd – konkrétne tzv. Munsellovu farebnú škálu (*Munsell Soil Color Charts*, pre relevantný komentár, spôsob aplikácie a prípadné nedostatky pozri napr. Čurlík/Šurina 1998, 46–50; Rotroff 2001, 129).

Celkový počet analyzovaných keramických fragmentov z výskumu je 439 kusov, čo zodpovedá približne minimálnemu počtu 305 jedincov. Z hľadiska datovania a kultúrnej príslušnosti má keramika relatívne homogénny charakter. Výnimku predstavuje niekoľko nejednoznačných a materiálno či technologicky odlišných črepov z obdobia praveku (tab. IX: 4), stredoveku až novoveku (tab. IV: 1, 2; V: 6; IX: 6, 7). Nateraz otvorené zostáva presné datovanie (HD/LTA?) aj ďalšieho fragmentu z dna nádoby zhotovenej na hrnčiarskom kruhu (tab. IX: 8).

Špecifickú, ale z chronologického hľadiska veľmi dôležitú skupinu nálezov predstavovali nálezy s intencionálnou prímiesou grafitu v keramickej hmote (tab. I: 3–6, 9; II: 9–11, 15; IV: 12; V: 14; VI: 12, 11–13; VII: 7, 8; VIII: 4, 5). Preto bola vyčlenená a samostatne posudzovaná pri

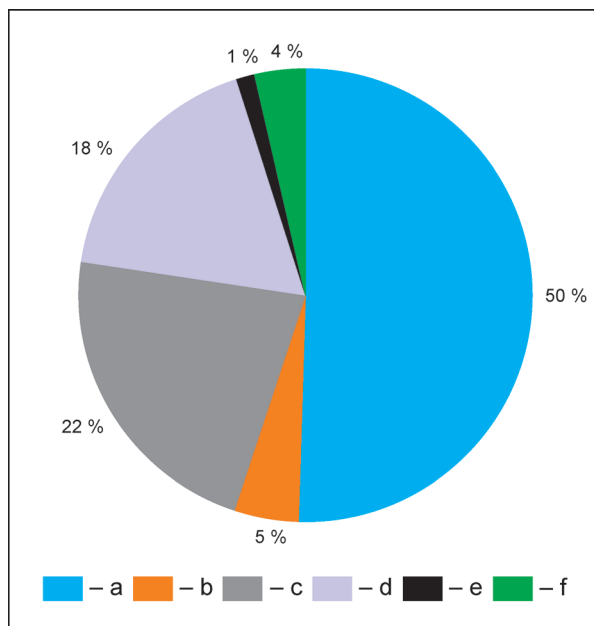

Diagram 2. Zastúpenie jednotlivých druhov keramiky z pohľadu vlastností keramickej hmoty v celom súbore – minimálny počet jedincov. Autor T. Kolon. Legenda: a – hrubá; b – hrubá s prímiesou grafitu; c – hrubá s prímiesou sludy; d – jemná; e – jemná s prímiesou grafitu; f – jemná s prímiesou sludy.

Tabela 1. Zastúpenie jednotlivých druhov keramiky z pohľadu vlastností keramickej hmoty – celkový počet keramických fragmentov. A – hrubá; B – hrubá s prímiesou grafitu; C – hrubá s prímiesou sľudy; D – jemná; E – jemná s prímiesou grafitu; F – jemná s prímiesou sľudy; G – celkovo. Autor T. Kolon.

Číslo objektu	Fragmenty keramiky – vlastnosti keramickej hmoty						
	A	B	C	D	E	F	G
1	41	70	20	18	1	0	150
2	8	0	0	0	0	0	8
3	2	0	4	4	0	0	10
4	26	1	5	14	0	0	46
5	1	0	1	1	0	0	3
6	77	6	33	15	2	10	143
Zber	36	0	16	22	3	2	79
Spolu	191	77	79	74	6	12	439

Tabela 2. Zastúpenie jednotlivých druhov keramiky z pohľadu vlastností keramickej hmoty – minimálny počet jedincov. A – hrubá; B – hrubá s prímiesou grafitu; C – hrubá s prímiesou sľudy; D – jemná; E – jemná s prímiesou grafitu; F – jemná s prímiesou sľudy; G – celkovo. Autor T. Kolon.

Číslo objektu	Minimálny počet jedincov (MNI) – vlastnosti keramickej hmoty						
	A	B	C	D	E	F	G
1	28	10	11	11	1	0	61
2	2	0	0	0	0	0	2
3	2	0	3	3	0	0	8
4	25	1	5	8	0	0	39
5	1	0	1	1	0	0	3
6	62	3	33	11	2	9	120
Zber	34	0	15	20	1	2	72
Spolu	154	14	68	54	4	11	305

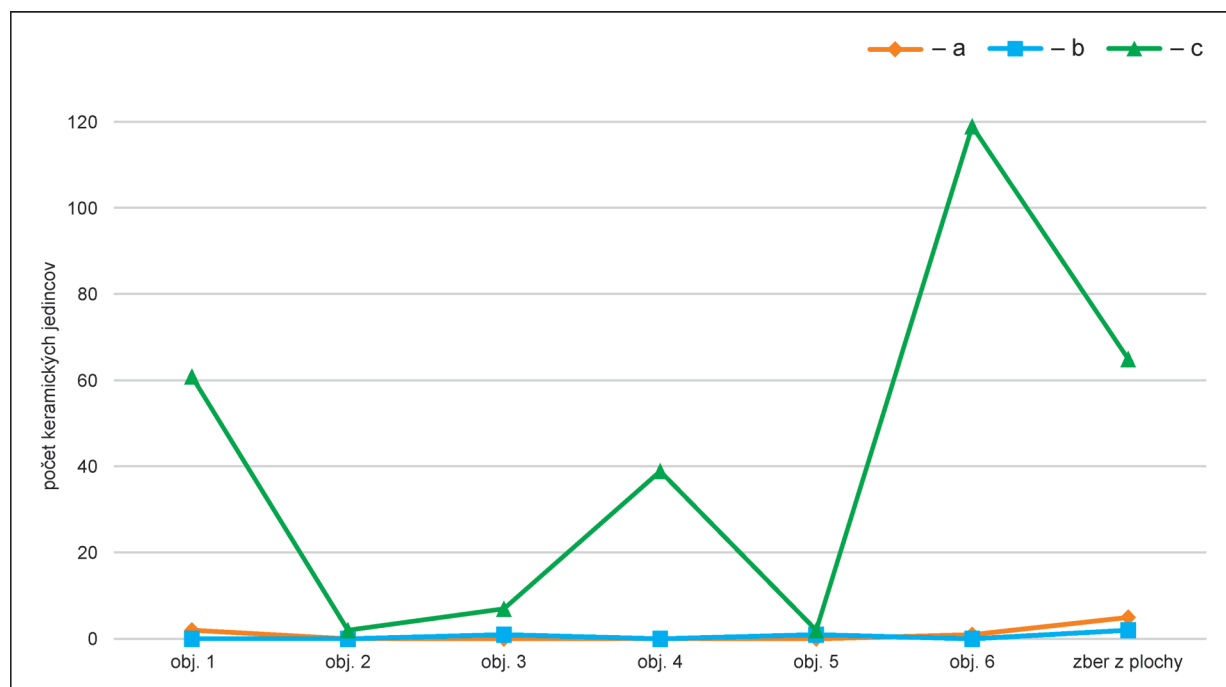

Diagram 3. Zastúpenie jednotlivých druhov keramiky z pohľadu technológie výroby v jednotlivých objektoch – minimálny počet jedincov. Autor T. Kolon. Legenda: a – na kruhu; b – na kruhu (stredovek?); c – ručne formovaná.

oboch vyššie uvedených skupinách (jemnozrnná, hrubozrnná). Tento typ keramiky sa našiel vo výplniach objektov 1, 4 a 6 (tab. I: 3, 4, 9; II: 9–11; IV: 12; VI: 13). Vo viacerých prípadoch boli veľmi nekvalitné a pri nízkej teplote vypálené. Materiál bol preto zväčša veľmi drobivý, mäkký, s tendenciou sa pri manipulácii rozpadáť. Zo štatistického hľadiska je zaujímavé percentuálne zastúpenie grafitovej keramiky v predmetných súboroch. Kým v objekte 4 tvorila 3 % a v objekte 6 približne 4 % z celkového počtu dochovaných jedincov, v žlabovitom objekte 1 dosahovala až 18 %. Môže to naznačovať pomerne bežný výskyt tohto špecifického druhu prímiesy už v danom časovom úseku (pre rozšírenie grafitovej keramiky v danom časovom úseku pozri napr. *Thér/Mangel/Gregor 2017*, neštránkované). Zároveň svojím počtom

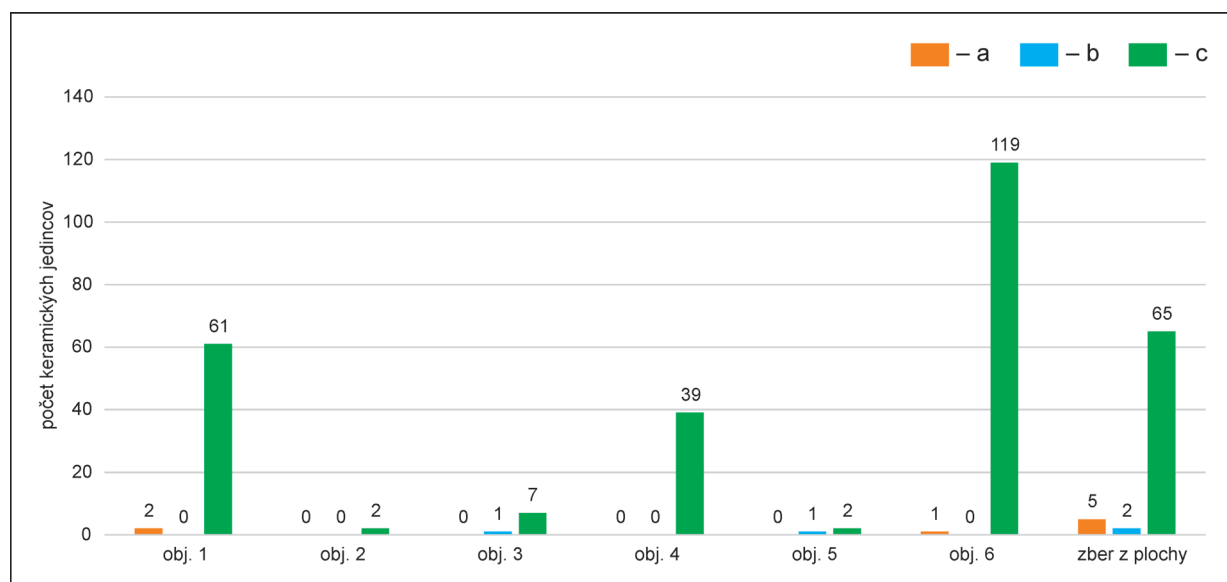

Diagram 4. Zastúpenie jednotlivých druhov keramiky z pohľadu technológie výroby v jednotlivých objektoch – minimálny počet jedincov. Autor T. Kolon. Legenda: a – na kruhu; b – na kruhu (stredovek?); c – ručne formovaná.

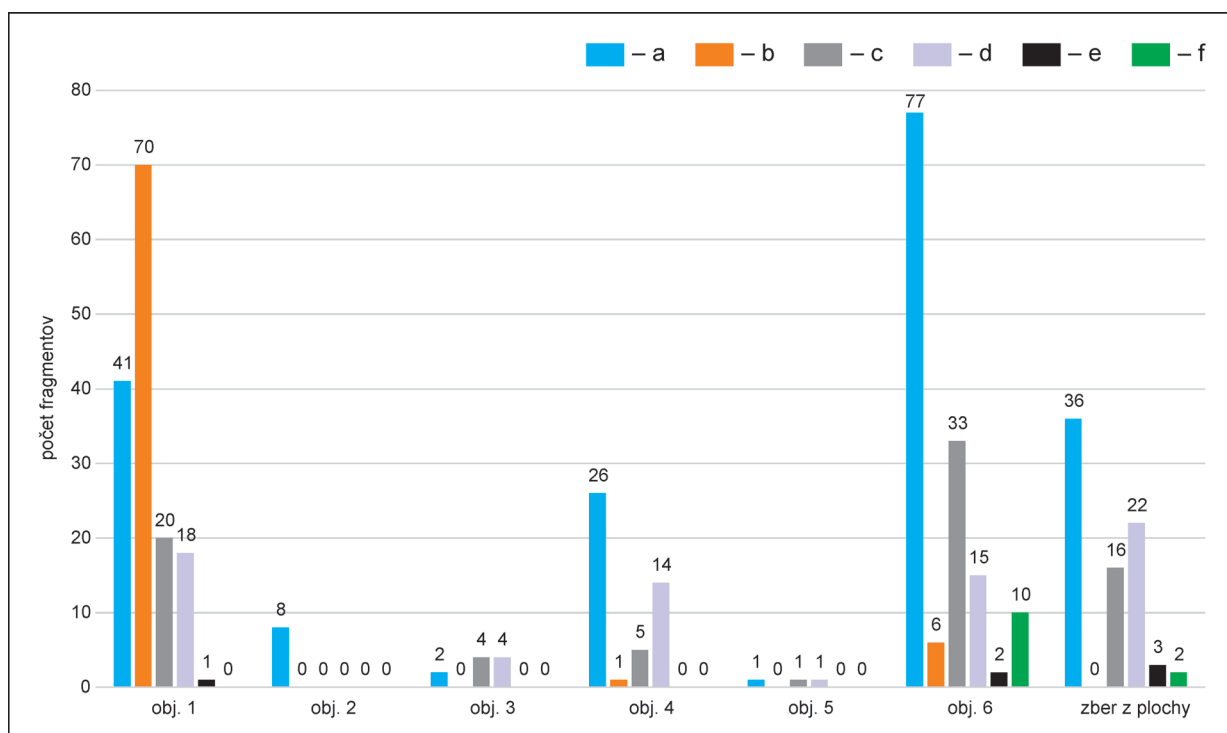

Diagram 5. Zastúpenie jednotlivých druhov keramiky z pohľadu vlastností keramickej hmoty v jednotlivých objektoch – celkový počet keramických fragmentov. Autor T. Kolon. Legenda: a – hrubá; b – hrubá s prísadou grafitu; c – hrubá s prísadou sludy; d – jemná; e – jemná s prísadou grafitu; f – jemná s prísadou sludy.

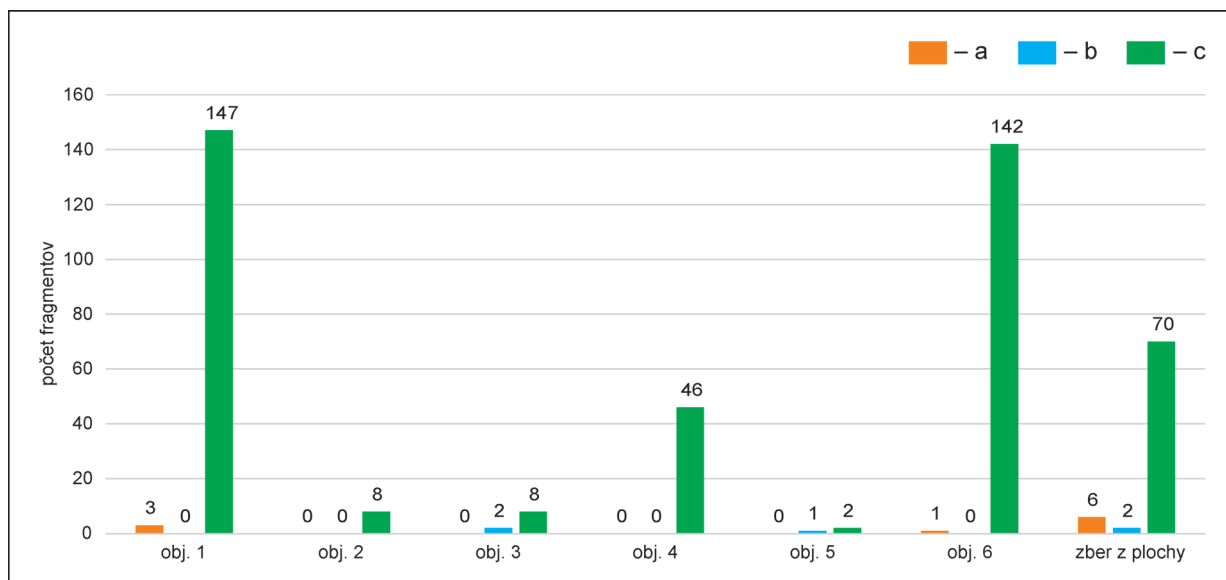

Diagram 6. Zastúpenie jednotlivých druhov keramiky z pohľadu technológie výroby v jednotlivých objektoch – celkový počet keramických fragmentov. Autor T. Kolon. Legenda: a – na kruhu; b – Na kruhu (stredovek?); c – ručne formovaná.

výrazne prevyšovala skôr ojedinelú prítomnosť nádob zhotovených na kruhu. V jednom prípade bola horná časť grafitovej nádoby zdobená plasticou vodorovnou lištou (tab. I: 9a). Na základe paralel zo sídliska horákovskej kultúry v Těšeticích možno fragment identifikovať ako zlomok hrnca súdkovitého tvaru. Tie sa na spomínanej lokalite hojne vyskytovali v rámci skupiny hrnčiarskeho tovaru s prímiesou grafitu (Golec 2003, 1503: 9, 1504: 22–23, 1560: 26, atď.). Počiatky výskytu grafitovej keramiky v prostredí vekerzugskej kultúry juhozápadného Slovenska i prostredí horákovskej kultúry na južnej Moravy sa pritom kladú takisto do stupňa HD2 a k jej rozšíreniu došlo pod vplyvom kontaktov so západnými oblasťami (Golec 2003, 120–122; Kozubová/Fojtík 2020, 174; Romsauer 1993, 18; Romsauer/Pieta 1992, 216). Toto časové obdobie zároveň zodpovedá celkovej situácii a najväčšiemu vplyvu vekerzugskej kultúry v danom regióne (porovnaj napr. Golec 2018, 32–34; pre celkovú situáciu v danom časovom úseku na juhozápadnom Slovensku pozri Stegmann-Rajtár 2017, 383–395 aj s ďalšou literatúrou).

Nádoby zhotovené pomocou hrnčiarskeho kruhu

V súbore síce jednoznačne dominuje hrnčiarska produkcia zhotovená voľne v rukách, no ojedinele sú prítomné i nálezy so stopami po obtáčaní na hrnčiarskom kruhu (spolu 8 keramických jedincov). Jej sporadický výskyt je doložený v objektoch 1 a 6. Ďalšie zlomky pochádzajú zo zberov na skúmanej ploche (tab. I: 11; II: 3; IX: 8?, 17). Boli vyrobené z jemného materiálu bez výraznejších prímies, vypálené v odtieňoch svetlosivej až sivohnedej. Materiál sa výrazne odlišuje od nepočetných zberových nálezov a infiltrácií v podobe keramiky z obdobia

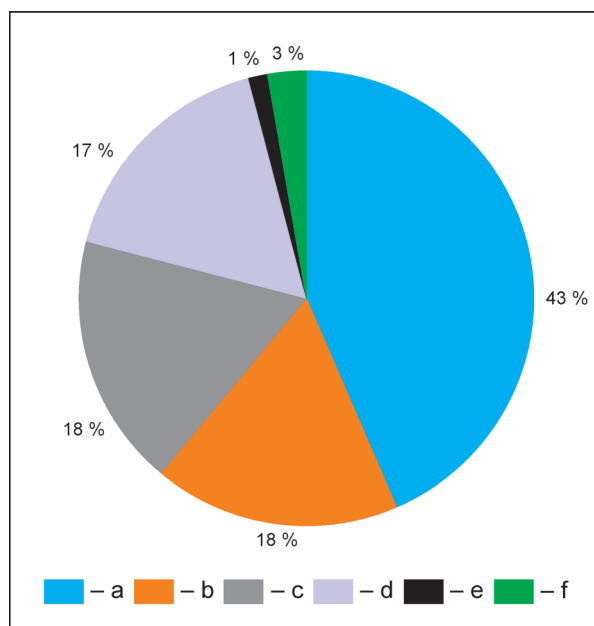

Diagram 7. Zastúpenie jednotlivých druhov keramiky z pohľadu vlastností keramickej hmoty v celom súbore – celkový počet keramických fragmentov. Autor T. Kolon. Legenda: a – hrubá; b – hrubá s prímiesou grafitu; c – hrubá s prímiesou sludy; d – jemná; e – jemná s prímiesou grafitu; f – jemná s prímiesou sludy.

Tabela 3. Zastúpenie jednotlivých druhov keramiky z pohľadu úpravy povrchu – celkový počet keramických fragmentov. I – keramická hmota hrubá/hrubá s prímiesou sludy; II – keramická hmota hrubá s prímiesou grafitu; III – keramická hmota jemná s prímiesou grafitu; IV – keramická hmota jemná/jemná s prímiesou sludy; A – neupravený; B – neupravený + slamovanie; C – hladený; D – hladený a neupravený; E – hladený a tuhovaný; F – leštený a tuhovaný; G – tuhovaný; H – leštený. Autor T. Kolon.

Číslo objektu	I.						II.							III.							IV.							
	A	B	C	D	E	F	A	B	C	D	E	F	G	A	B	C	D	E	F	G	H							
1	41	0	12	0	2	6	57	0	0	0	0	6	7	0	0	0	0	0	1	0	1	4	0	1	12	0	0	
2	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
3	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	
4	28	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	11	0	2	
5	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
6	96	2	10	1	0	1	1	0	0	0	0	5	0	0	0	1	0	1	0	0	4	0	16	0	0	5	0	0
Zber	44	2	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	5	0	13	0	0	6	0	0
Spolu	225	5	29	1	2	8	59	0	0	0	0	11	7	3	0	1	0	1	1	0	11	0	36	0	1	36	0	2

Tabela 4. Zastúpenie jednotlivých druhov keramiky z pohľadu úpravy povrchu – minimálny počet jedincov. I – keramická hmota hrubá/hrubá s prímiesou sludy; II – keramická hmota hrubá s prímiesou grafitu; III – keramická hmota jemná s prímiesou grafitu; IV – keramická hmota jemná/jemná s prímiesou sludy; A – neupravený; B – neupravený + slamovanie; C – hladený; D – hladený a neupravený; E – hladený a tuhovaný; F – leštený a tuhovaný; G – tuhovaný; H – leštený. Autor T. Kolon.

Číslo objektu	I.						II.						III.						IV.							
	A	B	C	D	E	F	A	B	C	D	E	F	G	A	B	C	D	E	F	G	H					
1	30	0	4	0	2	3	7	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	1	0	3	0	1	6	0	0
2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
3	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0
4	27	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	5	0	2
5	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
6	83	2	8	1	0	1	1	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	1	0	0	4	0	0	5	0	0
Zber	41	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	5	0	0	6	0	0
Spolu	190	4	19	1	2	5	9	0	0	0	0	3	2	1	0	1	0	1	1	0	11	0	1	24	0	2

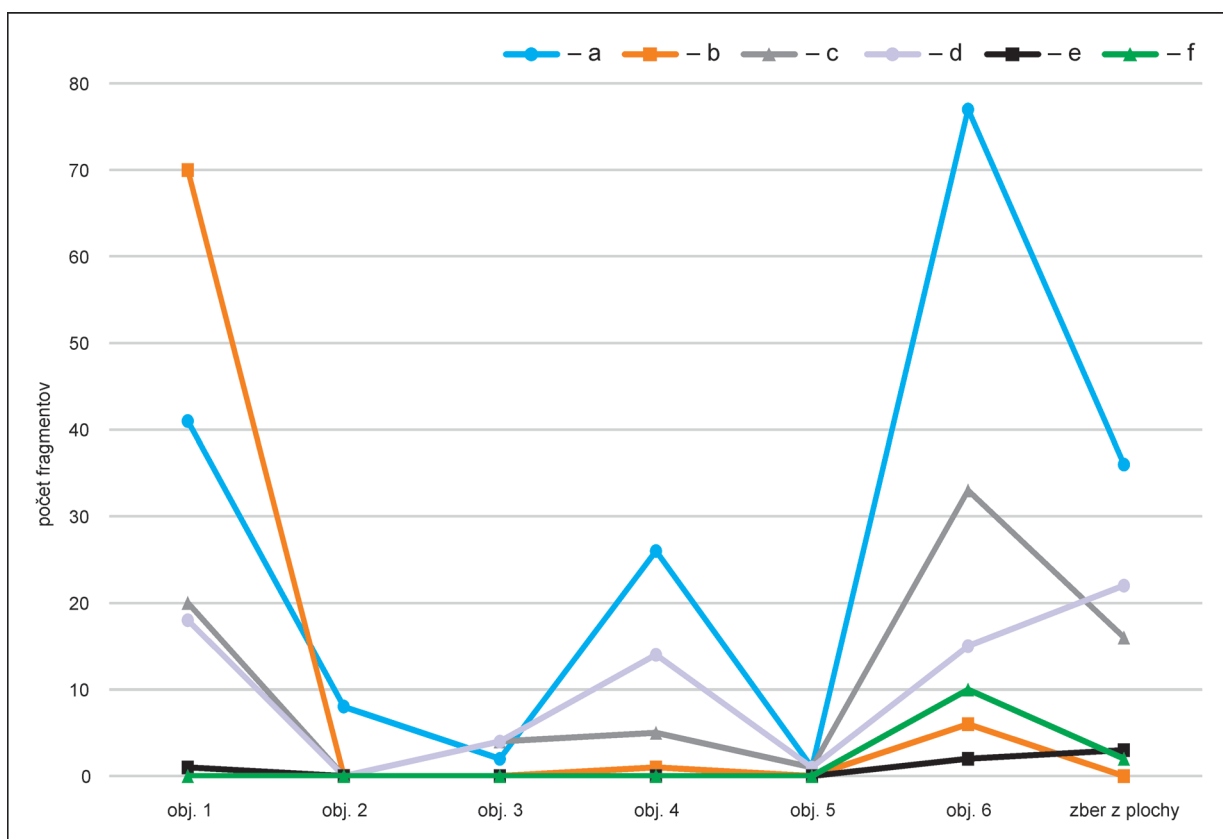

Diagram 8. Zastúpenie jednotlivých druhov keramiky z pohľadu vlastností keramickej hmoty v jednotlivých objektoch – celkový počet keramických fragmentov. Autor T. Kolon. Legenda: a – hrubá; b – hrubá s prímiesou grafitu; c – hrubá s prímiesou sludy; d – jemná; e – jemná s prímiesou grafitu; f – jemná s prímiesou sludy.

stredoveku a novoveku (dovedna 4 až 5 keramických jedincov; tab. IV: 1, 2; V: 6; IX: 6, 7). V štatistických výstupoch sú preto tieto problematické nálezy uvádzané samostatne pod označením „na kruhu stredovek?“, resp. „datovanie?“.

V dvoch prípadoch sa na povrchu nádob nachádzal hnedastý potah – jemná hlinka/engoba (tab. I: 11; II: 3). Úprava povrchu nádoby potahom svetlej krémovej farby sa vyskytovala napr. aj na nádobe z Hubiny v objekte, ktorý je datovaný do druhej polovice 6. stor. Vo väčšom počte ju máme doloženú v sídliskovom materiáli z Chotína poloha VII (Romsauer 2019, 31). Uplatnenie potahu a použitie hrnčiarskeho kruhu spájame s vplyvom archaického gréckeho hrnčiarskeho osád na pobreží Čierneho mora (Romsauer/Pieta 1992, 215). Po technologickej stránke (použitie hrnčiarskeho kruhu a finálna úprava povrchu) oba fragmenty z Trenčína zároveň zodpovedajú aj niekoľkým úlomkom z prostredia horákovskej skupiny na Morave, konkrétne z lokality Těšetice-Sutny. Zhodná je svetlosivá farba črepu v lome, použitie jemne plavenej hliny, starostlivé vyhladenie vonkajšej strany nádoby, aby sa zakryli stopy po kruhu. Takisto steny majú výrazné rozdiely v hrúbke ako dôsledok vytáčania (porovnaj Golec 2003, 107, 108; 2004, 430, tab. 1: 4). Zhodné vlastnosti keramickej hmoty a použitia rýchlo rotujúceho hrnčiarskeho kruhu vykazujú aj dvojkonický džbánok zo sídliskového objektu 1/87 na lokalite Vyškov (Kozubová/Golec 2020, 215) a úlomok džbánkovej nádoby z českých Minic z obdobia HD – pravdepodobne HD2 (Trefný/Slabina 2015, 59, obr. 9: 8; Trefný 2017, 243).

Z objektu 1 v Trenčíne pochádzajú fragmenty jedného až dvoch džbánkovek s plasticky zvýrazneným lomom na pleciah a hornou časťou tela, ktorá pravdepodobne prechádzala do lievikovito sa roztvárajúceho ústia (tab. I: 11; II: 3). Tvar patrí k typickému inventáru na kruhu točenej keramiky vekeerzugskej kultúry, nakoľko džbánky/kričažky predstavujú jeden z najcharakteristickejších prejavov jej materiálnej náplne, ktorá výrazne nadväzuje na grécke predlohy (Golec 2004, 431; Kozubová 2013; Kozubová/Fojtík 2020, 175, 176; Romsauer 1993; 2019, 32). Úlomky džbánku/džbánkovek z objektu 1 môžu prináležať k typu III podľa členenia A. Kozubovej (Kozubová/Fojtík 2020, obr. 5: 1–3), resp. k variantu s hladkým prehnutým hrdlom v ponímaní P. Romsauera (2019, 32, obr. 14: 1). V každom prípade, absencia leštenia či hladenia

na vnútorných stenách črepov jasne indikuje pôvod črepov z tzv. uzavretého tvaru (porovnaj *Romsauer* 2019, 31). Zo zberu pochádza ďalší fragment dna (tab. IX: 8) a pásikové ucho (tab. IX: 17). Posledný zmienený úlomok (ucho s pozdĺžnym stredovým žliabkom) je pravdepodobne z džbánka (porovnaj *Golec* 2004, 431; *Kozubová/Fojtík* 2020, 175, 176). Žiaľ, tento tvar nádoby neumožňuje bližšie datovanie. Napríklad na chotínskych pohrebiskách sú džbánky doložené počas celej ich existencie, teda od záveru 7. stor. až do 5. stor. pred Kr. Danú skutočnosť rovnako potvrdzujú aj niektoré preskúmané pohrebiská z územia východného Maďarska, kde sa s ich výrobou pokračovalo v takmer nezmenenej podobe aj počas starších úsekov doby laténskej (*Kozubová a i.* 2017, 419).

Na povrchu niekoľkých nádob z Trenčína sa našli o niečo menej výrazné (tab. VIII: 3) až slabo viditeľné stopy vo forme vodorovných línií, ktoré by mohli naznačovať ich vytáčanie, resp. u niektorých len obtáčanie na pomaly rotujúcom kruhu/podložke (tab. VII: 4, 5; VIII: 7, prípadne IX: 16). Na základe výlučne makroskopického pozorovania však nemožno vylúčiť, že vznikli až v dôsledku finálnej úpravy povrchu hladením. Fragment spodnej časti nádoby s nábehom na odsadenú postavu (tab. VIII: 3) sa však z pohľadu vlastností keramického materiálu najviac ponáša na vyššie uvedené úlomky krčiažkov. Líši sa len tmavším sfarbením povrchu a lomu. Samotná variabilita vo sfarbení nepredstavuje pritom niečo neobvyklé. Stretávame sa s ňou napr. na sídlisku v Chotíne, kde varíruje od svetlohnedej až po čiernu, dokonca v niektorých prípadoch sú rôzne sfarbené časti tej istej nádoby. To podľa autorov výskumu naznačuje nerovnomerné vypaľovanie, a teda aj isté technologické rozdiely oproti výrobe klasickej sivej keramiky (*Romsauer* 2019, 31). Pri ďalších dvoch oveľa problematickejších nálezoch (obtáčané na pomaly rotujúcom kruhu/podložke?) ide o misky s dovnútra zatiahnutým a na konci vodorovne (tab. VII: 5), resp. šikmo zrezaným okrajom (tab. VII: 4). Obe sa našli vo výplni objektu 6. Ďalší črep z tela nádoby pochádza zo zberu v okolí toho istého objektu z vrstvy nad úrovňou jeho zachytenia (tab. VIII: 7).

Možno predpokladať, že na strednom Považí ide o doklad vplyvu vekerzugskej kultúry. V odbornej spisbe o pôvode na kruhu zhotovovanej keramiky v strednej Európe panuje zhoda a spája sa s prítomnosťou Grékov v oblasti čiernomorského pobrežia. Ich prostredníctvom sa znalosť hrnčiarskeho kruhu rozšírila aj na „barbarské skýtske“ územie (*Golec* 2004, 430 aj s ďalšou literatúrou). Naposledy sa touto otázkou zaoberal a prehľadne ju zhrnul J. Bouzek (2019, 89, 90; pre prehľad stavu bádania pozri aj *Czifra a i.* 2020, 178, 180; *Thér/Mangel/Gregor* 2017, nestránkované), ktorý hľadá predlohy nádob vekerzugskeho typu v okruhu sivých keramik severozápadného Čiernomoria a východného Balkánu. Tie boli zhotovované na kruhu, zároveň aj voľne v rukách a ich pôvod dáva do súvisu s produkciou šedej keramiky v egejskej oblasti, konkrétne s tzv. aiólskou keramikou a tzv. kuchynským tovarom 9. až 7. stor. pred Kr. Podľa zmieneného bádateľa hlavným dôvodom ich imitácie bol menej náročný technologický proces výroby (vrátane tvarového spektra). Ten bol oveľa ľahšie napodobiteľný a menej sofistikovaný než technika gréckych firnisových a maľovaných váz (*Bouzek* 2019, 89, 90, 92).

Počiatok keramiky vyrobenej pomocou hrnčiarskeho kruhu v strednej Európe korešponduje s rozšírením vekerzugskej kultúry do Karpatskej kotliny a niektorých priľahlých častí v priebehu 2. polovice 6. stor. *P. Romsauer* (1991) dokonca nevylučuje možnosť ešte včasnejšieho datovania, t. j. do 2. štvrtiny 6. stor. pred Kr. (pozri taktiež *Golec* 2004, 430). Lokálnu produkciu na kruhu zhotovovanej vekerzugskej keramiky už okolo 600 pred Kr. (prelom 7. a 6. stor.) najnovšie predpokladajú i ďalší bádatelia (*Czifra a i.* 2020, 191), pričom technológia ako taká sa postupne presadzovala v priebehu 1. polovice 6. stor. pred Kr. (*Tóth* 2017, 427; 2019, 483). Na území juhozápadného Slovenska sú najstaršie nálezy na kruhu točenej keramiky z pohrebiska v Chotíne datované do stupňa HD1 (*Kozubová* 2013, 409). V sídliskovom materiáli sa na kruhu točený tovar objavuje približne od polovice 6. stor., t. j. v stupni HD2 (*Romsauer/Pieta* 1992, 217). Oprávnenosť datovania minimálne dvoch najbohatších výplní sídliskových objektov z Trenčína (obj. 1 a 6) do stupňa HD2–HD3 nepriamo podporuje i prítomnosť nádob s prímiesou grafitu v keramickom materiáli. Jej spoločný výskyt s na kruhu zhotovovanou keramikou vyššie uvedených vlastností je doložený v sídliskovom objekte na vyššie uvedenej lokalite Hubina z juhozápadného Slovenska, ako aj v Těšeticích na Morave (porovnaj *Golec* 2004, 431). Kombinácia nádob s prímiesou grafitu, vekerzugskej keramiky zhotovenej na kruhu a lokálneho, v ruke zhotoveného tovaru vychádzajúceho z halštatskej tradície bola nedávno publikovaná aj v nálezovom súbore (obj. 511/2019) z Kralic na Hané. Lokalita prináleží do platníckej skupiny východohalštatskej kultúry (*Kozubová/Fojtík* 2020, 171–191).

V ruke formovaná keramika

Skupina voľne v rukách zhotovených keramických nádob predstavovala najbežnejší a počtom nepomerne najviac zastúpenú skupinu hrnčiarskeho tovaru v Trenčíne. Súbor pozostáva zo 423 fragmentov,

Tabela 5. Zastúpenie jednotlivých druhov keramiky z pohľadu technológie výroby – celkový počet keramických fragmentov. A – na kruhu; B – na kruhu (stredovek?); C – ručne formované; D – celkovo. Autor T. Kolon.

Číslo objektu	Celkový počet keramických fragmentov			
	A	B	C	D
1	3	0	147	150
2	0	0	8	8
3	0	2?	8	10
4	0	0	46	46
5	0	1?	2	3
6	1	0	142	143
Zber z plochy	6	2	70	79
Spolu	11	5	423	439

Tabela 6. Zastúpenie jednotlivých druhov keramiky z pohľadu technológie výroby – minimálny počet jedincov. A – na kruhu; B – na kruhu (stredovek?); C – ručne formované; D – celkovo. Autor T. Kolon.

Číslo objektu	Minimálny počet jedincov (MNI)			
	A	B	C	D
1	2	0	61	63
2	0	0	2	2
3	0	1?	7	8
4	0	0	39	39
5	0	1?	2	3
6	1	0	119	120
Zber z plochy	5	2	65	72
Spolu	8	4	293	305

čo zodpovedá približne 293 jedincom (tabela 5; 6). Výrazný nepomer voči ojedinelým dokladom keramiky zhotovenej na kruhu možno pripísať skôr pozvoľnému a pomalému prijímaniu nových technológií. V danom kontexte však treba zdôrazniť, že s rovnakou situáciou sa stretávame dokonca aj na sídliskách vekezugkej kultúry juhozápadného Slovenska a východného Maďarska (*Kozubová a i. 2017, 422*). Zastúpená je hrubšia kuchynská keramika a jemná stolová určená na pitie aj servírovanie jedál. Určitú variabilitu je možné postrehnúť tiež v úprave povrchu, kde sú zastúpené techniky ako leštenie, leštenie kombinované s tuhovaním, hladenie, ale i absencia dôkladnejšej finálnej úpravy nádob (tzv. neupravený povrch). Zriedkavejšie sa na tele vyskytuje slamovanie. Z tvarového spektra sú zastúpené nižšie otvorené formy, ale aj tvary – vyššie vázovité/amforovité.

Misy s lomeným telom

Predstavujú skupinu misovitých nádob s plasticky zvýrazneným lomom pliec a von vyhnutým okrajom. Jeden fragment pochádzal z objektu 1 (tab. II: 8) a dva zo zberu (tab. IX: 15, 16). Povrch zlomkov bol leštený a tuhovaný. Plecia nádoby niesli výzdobu v podobe 1 radu prstových vrypov/pretláčovanie (tab. II: 8) alebo zvislých (tab. IX: 15), prípadne šikmých zárezov/presekávanie (tab. IX: 16).

Misy s lomeným telom sú v období neskej doby halštatskej jedným z typických tvarov s rozšírením na území Čiech, Moravy, severného Rakúska i juhozápadného Slovenska (*Romsauer 1996, 436, 438, obr. 3*). Nádoby z Trenčína-Zlatoviec majú v materiáli zo Smoleníc-Molpíra najbližšie analógie v skupine tzv. *Knickwandschüsseln* 4 (*Müller 2012, obr. 4: 1, 2; 58*). Z hradiska Tlstá hora v Prašníku pochádzajú paralely zdobené pretláčaním (*Novák 2001, tab. X: 71; XIV: 114*). Tie spolu s ďalšími podobnými zlomkami (*Novák 2001, tab. XV: 124, 128*) pochádzajú z vrstiev mladšieho horizontu hradiska. Odlišne sú zdobené zlomky z objektu IV z rovnakej lokality, ktorých pôvod P. Novák hľadá vo vplyvoch v kalenderberskej kultúry (*Novák 2001, tab. V: 26*) alebo na území Moravy (*Novák 2001, tab. V: 25, 27*). Tvar je doložený aj na hradisku v Detve-Kalamárke, kde bol zdobený rytým zvislým šrafovaním a pretláčaním (*Benediková/Kovář 2007, obr. 4: 1, 2*). Autori uvádzajú, že tvar je na základe paralel typický pre HC–HD1 s presahom do HD2 (*Benediková/Kovář 2007, 149*). Forma je známa aj z mladohalštatských sídlisk na juhozápadnom Slovensku v Seredi a Abraháme (*Paulík 1956, tab. IV: 7; XII: 1*).

Misy so zvislým a dovnútra zatiahnutým okrajom

Do tejto skupiny patria misy jednoduchej kónickej formy s takmer zvislým/len nepatrne zatiahnutým (tab. II: 2; VIII: 2) alebo častejšie výraznejšie dovnútra zatiahnutým okrajom (tab. IV: 19; V: 19; VI: 5; VII: 4, 5, 13; VIII: 6, 9), ktorý mohol byť na konci zaoblený, jemne zaoblený, prípadne vodorovne či šikmo zrezaný. Dva fragmenty z objektu 6 (tab. VII: 4, 5) pripomínajú skôr prechodný variant medzi misami so zvislým a dovnútra zahnutým okrajom. Prevažoval jemný materiál s hladeným, menej často s lešteným a tuhovaným povrchom (tab. II: 2; IV: 19), ale objavujú sa aj nádoby z hrubšieho materiálu (tab. VIII: 2).

Na rozdiel od sídliska v Seredi (Paulík 1956, 181) sa nedoložila vlešťovaná výzdoba ani zdobenie okrajov nádob tordovaním.

Fragmenty misiek so zvislým okrajom majú v materiáli zo Smoleníc-Molpíra paralely vo vyčlenených skupinách S 2.2, resp. S 2.3 (Müller 2012, obr. 51). Skôr zriedkavo sa tvar vyskytuje aj medzi nálezmi z Prašníka (Novák 2001, tab. X: 72; XV: 129; XVII: 149).

Misy so zatiahnutým ústím sa v Karpatskej kotline používali počas dlhého časového úseku od mladšej doby bronzovej až po koniec doby halštatskej, preto nie sú vhodné pre jemnejšie datovanie (porovnaj Kozubová a i. 2017, 417). V lužickej kultúre sa objavili v stupni BC, častejšie však boli až v stupni HA (Benediková/Katkinová/Budinský-Krička 2016, 208 aj s ďalšou literatúrou). V neskorohalštatskom materiáli patrili medzi najčastejšie tvary (Romsauer 1996, 436, 438, obr. 3). Formy z Trenčína-Zlatoviec zodpovedajú skupinám ERS 3 (tab. V: 19; VI: 5; VII: 5, 13), ERS 9.1 (tab. VI: 5) a ERS 10.1 (tab. VIII: 6), zároveň však podľa S. Müllera (2012, 101, obr. 54) vyčlenené tvary nie sú chronologicky citlivé. Početne sú takéto misy zastúpené na hradisku v Prašníku (Novák 2001, tab. III: 10; VI: 30; IX: 61; XI: 83; XIV: 110; XV: 125). Je potrebné upozorniť, že v nálezovom súbore z Trenčína absentujú formy s dlhým okrajom, aké sú známe napríklad z Prašníka (Novák 2001, tab. V: 20; VI: 31), z Hostí (Bujna/Romsauer 1984, tab. I: 10; II: 3) a z Nitry-Mikovho dvora (Romsauer 1993, tab. IX: 1–7).

Vysoké tvary (amfory, vázy)

Do skupiny patria fragmenty nádob s hladným a lešteným a tuhovaným povrchom. Ten bol vypálený v odtieňoch sivočiernej, výpal je často menej kvalitný s jadrom črepu oranžovo-hnedej farby. Zlomky takéhoto charakteru sa našli v objektoch 1 (tab. I: 13, 14, 15+ II: 1, 13; III: 1), 4 (tab. IV: 21, 25; V: 1) a 6 (tab. V: 9, 10, 7, 14, 16, 22; VI: 11; VII: 7, 9, 14) aj v materiáli zo zberu (tab. VIII: 1; IX: 5).

Z objektu 1 pochádza zlomok tela nádoby zdobený krokvicou tvorenou štyrmi šikmými žliabkami a okrúhlou jamkou, pričom zhora aj zdola je výzdoba ohraničená horizontálnym žliabkom (tab. I: 14). Výzdoba má paralelu medzi nálezmi z Vršatského Podhradia, kde je takto zdobený fragment amfory, respektíve vázy (Benediková 2016, obr. 2: 9). Kombinácia šikmých a obežných horizontálnych žliabkov sa uplatnila aj na zlomkoch z hrdla a pliec nádoby z objektu 1 (tab. II: 13; III: 1). Podobné výzdobné motívy sa doložili už v staršej fáze neskorej doby bronzovej (Veličik 1988, obr. 8). Motívy sa uplatnili aj na fragmentoch nádob zo staršej fázy existencie hradiska v Prašníku (Novák 2001, tab. IX: 64; XII: 94). Profiláciou však majú fragmenty z Trenčína najbližšie k vázovitej nádobe s vysokým hrdlom nájdenej Preseľanoch (Veličik 1988, obr. 11: 1). Výzdobu nesie aj niekoľko ďalších zlomkov z tiel nádob. Výzdobné motívy zodpovedajú bežnému repertoáru lužickej kultúry. Išlo o pretláčané okrúhle jamky – prstový vryp (tab. II: 1a), horizontálne (tab. I: 8, 15), zaoblené (tab. VI: 2) alebo šikmé úzke žliabky (tab. VII: 14).

Oválne plastické jazykovité výčnelky/držadlá (tab. VI: 12; VII: 8) pochádzajú z väčších zásobnicových amfor. Tento typ výzdoby sa na spodnej časti amfor objavuje už v neskorej dobe bronzovej (Benediková/Katkinová/Budinský-Krička 2016, obr. 96; 99b; 103; 104). Výzdoba sa uplatnila aj na amfore z Prašníka (Novák 2001, tab. IV: 12) a v nálezoch z Liptova pokračuje do laténskeho obdobia (Benediková 2007, obr. 14: 11). Takto zdobené bezuché alebo dvojuché amfory sa rozšírili aj mimo územia lužickej kultúry. Vyskytujú sa na lokalitách kalenderberskej kultúry (Müller 2012, obr. 75), odkiaľ sa ďalej rozšírili aj do vekerzugského prostredia, kde sú známe z obdobia druhej polovice 6. stor. (Romsauer 1993, tab. IV: 14; XI: 26; Romsauer/Pieta 1992, tab. II: 10).

Dva zlomky jednoduchých smerom von vytiahnutých a na konci zaoblených okrajov (tab. VII: 9; IX: 5), vzhľadom na ich menšie rozmery nemožno identifikovať so žiadnym konkrétnym tvarom.

Hrncovité nádoby

Hrncovité nádoby patria medzi najčastejšie keramické formy. Možno ich rozdeliť na:

- hrnce súdkovitého tvaru s dovnútra zatiahnutým okrajom (tab. II: 14; IV: 13, 20; V: 12; VI: 8, 9; VII: 3, 6?, 10, 12; VIII: 8; IX: 3);
- hrnce so zvislým a na konci zúženým okrajom (tab. I: 7);
- hrnce s takmer zvislým okrajom, ktorý je smerom von nepatrne vytiahnutý na konci obojstranne zosilnený a zaoblený (tab. I: 12);
- hrnce alebo hrncovité zásobnice s dlhším a mierne (tab. VII: 2; IX: 4?) alebo výrazne (tab. II: 5, 6) smerom von vytiahnutým a na konci mierne obojstranne zosilneným a zaobleným okrajom.

Na základe nižšie uvádzaných paralel možno predpokladať, že telá nádob boli prevažne súdkovitého alebo vajcovitého tvaru.

Materiál obsahoval značnú prímes hrubozrnného ostriva (menšie kamienky), bol často drsný až hrubý, vypálený v odtieňoch hnedočervenej, bez výraznejšej úpravy povrchu nádob. Telá niektorých nádob boli zdobené okrúhlymi alebo oválnymi pretláčanými jamkami – prstovými/nechtovými vrypami (tab. II: 14; V: 2; VI: 9; VII: 2), plastickými bradavkovitými výčnelkami (tab. VII: 1; VIII: 10; IX: 2) a žliabkovaním alebo slamovaním povrchu (tab. IV: 16; V: 11; VI: 3, 4).

- Hrnce súdkovitého tvaru s dovnútra zatiahnutým okrajom sú najčastejšou formou hrncov na sídlisku v Trenčíne-Zlatovciach. Forma sa nevyskytovala na pohrebisku v Ilave, Porubskej doline s koncom pochovávaní v období prelomu HB/HC (*Benediková/Katkinová/Budinský-Krička 2016*). Bežná bola naopak na neskorohalštatských alebo včasnotatenských lokalitách, ako sú hradiská v Prašníku (*Novák 2001*, tab. III: 4, 6, 11; V: 17; VI: 33; IX: 62) a Istebnom-Hrádku (*Benediková 2004*, tab. II: 1–3, 5; VII) či sídlisko v Seredi (*Paulík 1956*, tab. VII: 7–14). V materiáli zo Smoleníc-Molpíra zodpovedajú hrncom s dovnútra zatiahnutým okrajom foriém To 4–8 (*Müller 2012*, obr. 71).
- Hrnce so zvislým na konci jazykovito zúženým okrajom boli zastúpené jediným fragmentom v objekte 1. Možné paralely pochádzajú z Prašníka (*Novák 2001*, tab. VII: 42).
- Hrnec s takmer zvislým okrajom, ktorý je smerom von nepatrne vytiahnutý na konci obojstranne zosilnený a zaoblený, bol zastúpený jediným fragmentom nájdeným v objekte 1. Možné analógie sú známe z Nitry-Mikovho dvora a Ivanky pri Nitre (*Romsauer 1993*, tab. VII: 4; XIII: 19). V materiáli zo Smoleníc-Molpíra predstavuje najbližšiu paralelu forma To 11 (*Müller 2012*, obr. 71).

Dvojkónický džbánok

Z objektu 6 pochádza fragment z tela jednouchého dvojkónického džbánu (tab. VII: 16). Nádobu bola vyrobená z jemného materiálu vypáleného do siva, povrch bol hladený. Tvar má predlohy v materiáli vekerzugskej kultúry. Na pohrebisku v Chotína sa forma vyskytuje medzi v ruke formovanou i na kruhu točenou keramikou, s najstarším datovaním na prelom 7./6. stor., t. j. stupňa HD1 (*Kozubová 2013*, 154, 155, 165, obr. 56; 64).

Drobné nálezy

Archeologickým výskumom v Trenčíne-Zlatovciach sa podarilo získať skôr nepočtetné a zväčša málo chronologicky signifikantné drobné nálezy. Celkovo sa našli dva kovové artefakty zo železa. Prvým je fragment kosákovitého noža s oblúkovito zahnutou čepeľou s náznakom odsadeného trňovitého ukončenia na násadu z organického materiálu. Pochádza z výplne zahĺbeného objektu 1 (tab. III: 2). Jeho najbližšie paralely poznáme z lokality Istebné-Hrádok (*Benediková 2004*, tab. IX: 7). Celkovo ide o typ artefaktu vyskytujúci sa v staršej dobe železnej aj v iných kultúrnych komplexoch. Na juhozápadnom Slovensku sú doložené vo v rôznych rozmeroch (väčšie aj menšie) napr. na pohrebisku vo Vrádišti (*Pichlerová 1960*, 165, tab. VII: 3, 4). Rovnako patria k bežným hrobovým prídavkom platénickej kultúry na Morave. Dobrým príkladom je lokalita Lipník nad Bečvou-Trnávka, kde do niektorých hrobov boli uložené dokonca až dva exempláre (*Tajer/Šín 2016*, 124). Druhý železný artefakt sa našiel vo výplni objektu 6. Ide o fragment silno skorodovanej ihlice so zachovanou hlavicou, krčikom a s nedochovaným (odlomeným) hrotom. Poškodenie koróziou v súčasnosti nedovoľuje presné typologické určenie. Problém predstavuje akoby do jednej strany ohnutý krčik, avšak hypoteticky môže ísť aj o výsledok korózie. Do úvahy tak prichádzajú 2 alternatívy. Môže ísť o ihlicu s hlavicou zvinutou v očko (*Rollenkopfnadel*), ktorá predstavuje veľmi starý typ vyskytujúci sa po celú dobu bronzovú a v obmedzenej miere aj neskôr (porovnaj napr. *Mírová/Golec 2020*, 112, obr. 36: 76). Avšak podobne koróziou deformovaný krčik vykazuje aj jedna železná ihlica s guľovitou hlavicou z Moravy, konkrétne z lokality Moravičany (*Mírová/Golec 2020*, 115, obr. 37: 10). Pravdepodobnejšie teda v prípade nálezu z Trenčína išlo pomerne bežný typ ihlice z doby halštatskej, vyskytujúci sa najmä v hrobách platénickej skupiny na Morave (*Fojtík/Golec 2007*, 77; *Mírová/Golec 2020*, 115, obr. 37).

Prítomnosť železnej trosky (tab. IX: 9, 10, 12) naznačuje možnosť lokálnych metalurgických aktivít, ale vzhľadom na jej malú početnosť skôr prítomnosť kováčskej dielne. Predmety vyhotovené z kameňa zastupuje brúsik lichobežníkového tvaru (tab. III: 4) a niekoľko kusov štiepanej industrie: úštep (tab. IV: 9; IX: 11, 14), drobná čepeľka (tab. IX: 13) a jadro? (tab. IV: 3). Z chronologického hľadiska nejde o signifikantné artefakty. Brúsičky rôznych tvarov sú relatívne často zastúpené v sídliskovom materiáli. Takisto štiepaná industria sa v obmedzenej miere používala v priebehu staršej aj mladšej doby železnej.

Ľudské a zvieracie kosti

V objekte 3 sa našla ľudská kosť, *tibia*, ktorá by mala patriť detskému jedincovi (*infans* I). Nejde o výnimočný doklad prítomnosti ľudských ostatkov v sídliskovom objekte v tomto priestore. Ľudské kosti, viaceré so stopami priameho násillia alebo nepietneho zaobchádzania (prevarenie, ohryzenie psom), sa doložili v objektoch lužickej kultúry datovaných do strednej a mladšej doby bronzovej pri výskume na lokalite Trenčín-Istebník (*Jakab/Kujovský* 1999, 79–81).

Ďalší osteologický materiál v podobe často fragmentárne zachovaných zvieracích kostí nebol bližšie určený. Išlo o menšie množstvo kostí v objektoch 1 (19 kusov) a 4 (3 kusy). Početnejšie sa zvieracie kosti nachádzali len vo výplni objektu 6, kde sa nachádzalo spolu 32 kusov osteologického materiálu.

DISKUSIA A ZÁVER

Cieľom predloženého príspevku bolo vyhodnotiť šesť sídliskových objektov z lokality Trenčín-Zlatovce, ktoré boli zdokumentované v priebehu roku 2017. Archeologickým výskumom sa objavilo šesť sídliskových objektov, ktoré boli pravdepodobne situované na južnom (juhovýchodnom) okraji doteraz neznámeho sídelného areálu. Preskúmaný objekt 1 zodpovedá v hlavných rysoch a aj vlastnosťami výplne tzv. žlabovitým objektom, aké sú známe z prostredia mladšej až neskorej doby bronzovej na území juhozápadných Čiech, Bavorska a okrajovo aj Rakúska. Jeho stotožnenie s týmto typom sídliskovej štruktúry, prípadne inými ako tzv. *Schlitzgruben* ostáva nateraz otvorené. Objekty 2 a 3 predstavujú jednu plytšiu a jednu hlbšiu sídliskovej jamu – obe misovitého tvaru. Funkcia objektov 4 a 5 zostáva nejasná. Nie je vylúčené, že posledný objekt 6 mohol plniť výrobnú funkciu. Vzhľadom na nálezy trosky vo viacerých štruktúrálnych komplexoch (obj. 2 a 4) a takisto v kultúrnej vrstve, je možné v rámci areálu predpokladať aj spracovanie železa.

Prihliadnuc na nevelké množstvo drobných predmetov z kovu sa datovanie lokality opiera predovšetkým o časové zaradenie keramiky. Možno konštatovať, že väčšina keramického materiálu (amforovité zásobnice v tradícii neskorej doby bronzovej, misy s lomeným telom a zatiahnutým okrajom, hrnce so súdkovitým telom a zatiahnutým okrajom) zodpovedá bežnému repertoáru lužických sídlisk mladšej a neskorej doby halštatskej, ktorý nie je dostatočne chronologicky citlivý. Bližšie datovanie umožňuje výskyt grafitovej keramiky a nádob, ktorých morfológia (bikónický džbánok) alebo spôsob zhotovenia (na kruhu točený tovar) vychádza z prostredia vekerzugskej kultúry. Tieto nálezy možno datovať najskôr do obdobia po polovici 6. stor., t. j. do stupňov HD2–HD3.

Výsledky archeologického výskumu zatiaľ neumožňujú vyčleniť na sídlisku v Trenčíne-Zlatovciach viacero fáz, hoci niektoré keramické nálezy môžu nasvedčovať (?), že by počiatky osídlenia lokality mohli patriť už do obdobia HB/C (?). Ťažisko datovateľného materiálu však jednoznačne patrí do stupňov HD2–HD3. Svojím datovaním do obdobia neskorého halštatu predstavuje zatiaľ pomerne ojedinelý doklad osídlenia na tomto území. Na strednom Považí uvádza M. Horňák v mladšom horizonte lužickej kultúry (HB1/HB–HC1/HC) 53 sídlisk, 12 pohrebísk a 20 hradísk (*Horňák* 2016, 467). V okrese Trenčín pokračuje do stupňa HC sídlisko Trenčianska Teplá-Príles, výšinné sídliská Dolná Súča, poloha Krasín, Krivosúd-Bodovka, poloha Trboťské a Trenčianske Teplice, poloha Čvirigovec, pohrebisko Nemšová-Luborča, poloha Stránie a hradisko Horné Srnie, poloha Ostrá hora. Na celom území stredného Považia je prežívanie do stupňa HD zachytené len pri výšinnom sídlisku v Udiči, poloha Záklapie (Mikulovské pole) a na sídlisku v Tuchyni v polohe Lipovka (*Horňák* 2016, 479–501). Do obdobia HC–HD1 by mala patriť aj časť pravdepodobne sídliskového materiálu z Vršatského Podhradia (*Benediková* 2016, 67). Z Vršatského Podhradia tiež pochádzajú nálezy z porušeného pohrebiska z mladšej až neskorej doby halštatskej (*Furmánek* 1970, 71–73). Kultúrne určenie nálezov z Trenčína-Zlatoviec nie je jednoznačné. Napriek tomu, že lokalita sa nachádza na území kultúrne tradične zaraďovanom k lužickej kultúre, v materiáli sa dajú jednoznačne kultúrne určiť najmä prvky vekerzugskej kultúry. V ruke robená keramika nachádza analógie aj v prostredí lužickom, aj na území vekerzugskej kultúry (na lokalitách z juhozápadného Slovenska). Nálevový súbor potvrdzuje úlohu stredného Považia ako kontaktnej zóny kultúrnych komplexov, formovanej už v neskorej dobe bronzovej a pretrvávajúcej až do neskorej doby halštatskej (porovnaj *Benediková* 2016, 67). Získaný archeologický materiál poskytuje indicie o prežívaní starších kultúrnych tradícií lužickej kultúry a zároveň doklady prenikania nových cudzích technologických prvkov sprostredkovaných pravdepodobne vekerzugskou kultúrou.

KATALÓG⁴

Objekt 1

1. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy a väčších kamienkov); PO: hladený; farba PO: 7.5YR 6/3,5; LOM: 7.5YR 6/3; dĺ. 5,0 cm; hr. 1,0 cm; bez výzdoby; príř. č. 9 (tab. I: 1).
2. FT (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: 2.5YR 5,5/4–4,5; LOM: 10YR 3,5–4/1; dĺ. 5,9 cm; hr. 1,05 cm; bez výzdoby; príř. č. 9 (tab. I: 2).
3. FT (R); kuchynská (H s prímiesou grafitu); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3,5–4/N; LOM: Gley 1 3,5–4/N (celkovo 6 fragmentov z toho vyobrazený 1); dĺ. 4,5 cm; hr. 0,95 cm; bez výzdoby; príř. č. 11 (tab. I: 3).
4. FT (R); kuchynská (H s prímiesou grafitu); PO: tuhovaný; farba PO: 10YR 3–3,5/1; LOM: Gley 1 3,5/N; dĺ. 4,5 cm; hr. 1,0 cm; bez výzdoby; príř. č. 11 (tab. I: 4).
5. FT (R); kuchynská (H s prímiesou grafitu); PO: neupravený; farba PO: 10YR 3,5/1; LOM: Gley 1 3,5/N; dĺ. 4,2 cm; hr. 1,15 cm; bez výzdoby; príř. č. 9 (tab. I: 5).
6. FT (R); kuchynská (H s prímiesou grafitu); PO: neupravený; farba PO: 10YR 3,5/1; LOM: 10YR 3,5/1; dĺ. 4,8 cm; hr. 1,1 cm; bez výzdoby (obj. 1 – na úrovni zachytenia); príř. č. 9.
7. FO (R); stolová (J); PO: neupravený; farba PO: 10YR 3,5/1–1,5; LOM: Gley 1 3,5/N; dĺ. 3,3 cm; hr. 0,6 cm; okraj je zvislý a na konci zaoblený, bez výzdoby; príř. č. 11 (tab. I: 7).
8. FT (R); kuchynská (H); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3–3,5/N; LOM: 10YR 4/1–1,5; dĺ. 4,2; hr. 0,8 cm; výzdoba: 3 plytké vodorovné obežné ryhy/plytké žliabky; príř. č. 16 (tab. I: 8).
9. FT (R); kuchynská (H s prímiesou grafitu, pórovitá, zle vypálená a drví sa); PO: z vonkajšej strany nedbanlivo uhladený a tuhovaný; farba PO: 10YR 5/1,5–2,5; LOM: vonkajšia polovica Gley 1 3,5/N; vnútorná polovica 2.5YR 6/7 (celkovo 6 fragmentov); dĺ. 7,6/3,6/3,9/4,0/3,4/3,7 cm; hr. 0,9–0,95 cm; horná časť nádoby súdkovitého tvaru s jednou plastickou obežnou lištou; príř. č. 11 (tab. I: 9a–c).
10. FT (R); stolová (J); PO: pozostatok jedného vodorovného tuhovaného pásu?; vnútorná strana: hladený a tuhovaný; Farba PO: 10YR 4/1 (výzdoba); LOM: 10 4/1,5; dĺ. 6,1 cm; hr. 0,7 cm; príř. č. 16 (tab. I: 10).
11. FT (K); stolová (J); PO: hladený, na vnútornej strane stopy po obtáčaní na kruhu; farba PO: 10YR 5/1,5; LOM: 10YR 6,5–7/2,5 (celkovo 3 fragmenty); zvyšky sivohnedého potahu/engoby na povrchu; dĺ. 4,1/2,9/3,2 cm; hr. 0,6–0,9 cm; horná časť menšej nádoby (džbánik) esovitej profilácie s rozovierajúcim sa hrdlom a zaoblenými plecami; príř. č. 16 (tab. I: 11).
12. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: hladený; farba PO: 10YR 6/2–2,5; LOM: 10YR 5/1–1,5 (2 fragmenty); dĺ. 5,4/7,0 cm; hr. 0,9–1,0 cm; priem. okraja 25 cm; horná časť hrncovitej nádoby, okraj je smerom von nepatrne vytiahnutý na konci mierne zosilnený a zaoblený, prechod medzi okrajom a hrdlom je plynulý; bez výzdoby; príř. č. 16 (tab. I: 12).
13. FT (R); kuchynská (H); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3,5/N; LOM: 10YR 4,5–5/1; dĺ. 11,4 cm; hr. 1,5 cm; bez výzdoby; príř. č. 26 (tab. I: 13).
14. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: hladený, tuhovaný; farba PO: Gley 1 3–3,5/N; LOM: 5YR 5/3,5–4; dĺ. 7,9 cm; hr. 0,7 cm; horná časť nádoby – hrdlo s plecami; výzdoba: hrdlo zdobia 2 vodorovné plytké žliabky, medzi ktorými sa nachádzajú úzke šikmé žliabky a okrúhla jamka – prstový vryp; príř. č. 28 (tab. I: 14).
15. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: hladený; farba PO: Gley 1 3–3,5/N; LOM: 7.5YR 4/1,5; dĺ. 4,8 cm; hr. 0,8 cm; výzdoba: 1 tenká vodorovná ryha; príř. č. 28; z tej istej nádoby ako tab. II: 1a, b (tab. I: 15).
16. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: hladený; farba PO: Gley 1 3–3,5/N; LOM: 7.5YR 4/1,5, (celkovo 3 fragmenty); dĺ. 5,2/6,8/4,1 cm; hr. 0,75–0,9 cm; výzdoba: 1 drobná okrúhla jamka – prstový vryp; príř. č. 28; z tej istej nádoby ako tab. I: 15 (tab. II: 1a, b).
17. FO (R); stolová (J); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: 10YR 3,5–4/1 až Gley 1 3,5/N; LOM: 10YR 3,5–4/1 až Gley 1 3,5/N; dĺ. 2,6 cm; hr. 0,7 cm; drobný fragment okraja z misky (?); okraj je mierne zatiahnutý (takmer zvislý) a smerom dovnútra zrezaný; bez výzdoby; príř. č. 29 (tab. II: 2).
18. FT (K); stolová (J); PO: hladený, z vnútornej strany stopy obtáčania na kruhu; farba PO: 10YR 5,5/1–1,5; LOM: 10YR 6/6; zvyšky sivohnedého potahu/engoby na povrchu; dĺ. 5,7/3,0 cm; hr. 0,6–0,7 cm; horná časť menšej nádoby esovitej profilácie (džbánik?); hrdlo sa smerom k okraju rozoviera je mierne odsadené od pliec; bez výzdoby; príř. č. 29 (tab. II: 3a, b).
19. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: neupravený; farba PO: 10YR 5,5/2; LOM: 10YR 4/1; dĺ. 7,1; hr. 1,0 cm; bez výzdoby; príř. č. 29 (tab. II: 4).
20. FO (R); kuchynská (H); PO: hladený; farba PO: 5YR 5,5/3,5–4; LOM: 5YR 5,5/3,5–4; dĺ. 2,3 cm; hr. 1,2 cm; drobný fragment okraja, ktorý je smerom von vytiahnutý a na konci zaoblený; bez výzdoby; príř. č. 21 (tab. II: 5).
21. FO (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: 10YR 5,5/2,5–3; LOM: 10YR 4/1,5; dĺ. 3,5 cm; hr. 0,95 cm; drobný fragment okraja, ktorý je smerom von vytiahnutý a na konci zaoblený; bez výzdoby; príř. č. 34 (tab. II: 6).
22. FT (R); stolová (J); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3–3,5/N; LOM: 10YR 3/1; dĺ. 6,5 cm; hr. 0,75 cm; bez výzdoby; príř. č. 21 (tab. II: 7).

⁴ Použité skratky v katalógu: dĺ. – dĺžka; FD – fragment dna; FO – fragment okraja; FT – fragment tela; FU – fragment ucha; H – hrubá keramika; hr. – hrúbka; J – jemná keramika; K – zhotovené na kruhu; PO – povrch; príř. č. – prírástkové číslo; R – zhotovené v rukách.

23. FT (R); stolová (J); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3/N; LOM: 10YR 3,5–4/1 (2 ks zlepiteľné); dĺ. 3,3/2,3 cm; hr. 0,55–0,6 cm; časť misovitej nádoby (misa s lomeným telom) s odsadenými plecami; výzdoba: na pleciach vodorovná plastická lišta s jedným radom prstových vrypov – pretlačovaná; príř. č. 34 (tab. II: 8).
24. FT (R); kuchynská (H s prímiesou grafitu); PO: tuhovaný; farba PO: PO: Gley 1 3/N až 10YR 3/1; LOM: Gley 1 3/N až 10YR 3/1; bez výzdoby; príř. č. 21 (tab. II: 9).
25. FT (R); kuchynská (H s prímiesou grafitu, zle vypálená a pórovitá); PO: neupravený; farba PO: 2.5YR 5,5/8; LOM: Gley 1 3,5/N (celkovo 27 fragmentov, z toho vyobrazené 3); dĺ. 5,4/5,0/4,0 cm; hr. 0,9–1,0 cm; bez výzdoby; príř. č. 34 (tab. II: 10a–c).
26. FT (R); kuchynská (H s prímiesou grafitu, zle vypálená a pórovitá); PO: neupravený; farba PO: 10YR 4,5/1 + zle vypálená časť tehlovej farby (2.5YR 6,5/8); LOM: Gley 1 3,5/N až 2.5YR 6,5/8 (celkovo 18 fragmentov, z toho vyobrazený 1); dĺ. 7,5 cm; hr. 1,0 cm; bez výzdoby; príř. č. 34 (tab. II: 11).
27. FT (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: 2.5YR 6/5; LOM: 10YR 4/1; dĺ. 8,2; hr. 0,8 cm; výzdoba: zvyšky 1 prstového vrypu s hlinou vytlačenou na jednu stranu; príř. č. 34 (tab. II: 12).
28. FT (R); kuchynská? (H); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3,5–4/N; LOM: 10YR 3,5–4/1; časť hrdla zásobnice; výzdoba: vodorovné obežné plytké žliabky; príř. č. 34 (tab. II: 13).
29. FO (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: 5YR 4/1 až 5/1,5. LOM: 7.5YR 5–6/5; dĺ. 6,8 cm; hr. 0,9 cm; horná časť súdkovitej nádoby (hrnca) s dovnútra zatiahnutým okrajom; výzdoba: na hrdle 1 vodorovný rad okrúhlych prstových vrypov; príř. č. 34 (tab. II: 14).
30. FT (R); stolová? (J s prímiesou grafitu); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3/N; LOM: 10YR 3,5–4/1; dĺ. 6,1 cm; hr. 1,0 cm; bez výzdoby; príř. č. 39 (tab. II: 15).
31. FT (R); kuchynská? (H); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3,5–4/N; LOM: 10YR 3,5–4/1; (3 zlepiteľné fragmenty) asi z tej istej nádoby ako tab. II: 13; dĺ. 11,2/11,7/6,4 cm; hr. 0,75–0,8 cm; časť hrdla nádoby zásobnicového tvaru; výzdoba: vodorovné rady obežných plytkých žliabkov, nad nimi umiestnené trojice šikmých žliabkov do tvaru striešky s okrúhlou jamkou uprostred; príř. č. 38 (tab. III: 1).
32. FD,T (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: Gley 1 3,5/N; LOM: 10YR 4/1,5; dĺ. 10,1/5,0 cm; hr. 1,0/0,8 cm; bez výzdoby; príř. č. 39 (tab. III: 3).
33. Nôž kosákovitý železný – fragment, zachovaná časť násady na rukoväť a oblúkovito prehnutéj čepele; príř. č. 68 (tab. III: 2).
34. Brúsik kamenný, lichobežníkový tvar a obdĺžnikového prierezu; príř. č. 69 (tab. III: 4).

Objekt 2

1. FD,T (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: 5YR 6/3,5 až 7.5YR 6/2,5; LOM: 10R 6/5 (6 fragmentov z toho 2 vyobrazené); dĺ. 12,3/6,0 cm; hr. 1,2 cm, hrana ostrá, podstava rovná, vnútorné dno je plynulo nasadené; bez výzdoby; príř. č. 44 (tab. III: 5a, b).
2. FT (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: 5YR 6,5/3,5 až 10YR 5,5/2; LOM: 5YR 6,5/3,5 až 10YR 5/1,5; dĺ. 12,2/4,7 cm; hr. 1,6/1,2 cm; bez výzdoby; príř. č. 13 (tab. III: 6).

Objekt 3

1. FT (K – datovanie?); stolová (J s prímiesou sludy); PO: hladký, na vnútornej strane stopy po obtáčaní na kruhu (?); farba PO: 10YR 5/1–1,5; LOM: 10YR 5/1; dĺ. 2,9 cm; hr. 0,25 cm; možno z tej istej nádoby ako tab. IV: 2; bez výzdoby; príř. č. 54 (tab. IV: 1).
2. FO (K – datovanie?); stolová (J s prímiesou sludy); PO: hladký, na vnútornej strane stopy po obtáčaní na kruhu (?); farba PO: 10YR 4,5/1; LOM: 10YR 4,5/1; dĺ. 3,8 cm; hr. 0,3 cm, možno z tej istej nádoby ako tab. IV: 1; okraj je smerom von vytiahnutý a na konci zaoblený, pod okrajom sa nachádza vodorovná zaoblená plastická lišta; bez výzdoby; príř. č. 54 (tab. IV: 2).
3. Štiepaná industria – jadro (?), na jednej strane absentujú stopy po opracovaní; dĺ. 3,0 × 2,3 × 1,9 cm; príř. č. 56 (tab. IV: 3).
4. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sludy); PO: neupravený; farba PO: 10YR 5–5,5/1–1,5; LOM: 10YR 4/1; dĺ. 7,8 cm; hr. 1,2 cm; bez výzdoby; príř. č. 54 (tab. IV: 4).
5. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sludy); PO: neupravený; farba PO: Gley 1 3,5/N; LOM: 7.5YR 5,5/3; dĺ. 4,7 cm; hr. 1,1 cm; bez výzdoby; príř. č. 69 (tab. IV: 5).
6. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sludy); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 6/2,5 až 5/1,5; LOM: 10YR 4–4,5/1 (2 fragmenty, vyobrazený jeden); dĺ. 8,5 cm; hr. 0,95 cm; bez výzdoby; príř. č. 71 (tab. IV: 6).
7. FT (R); stolová (J); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3,5/N až 10YR 4/1; LOM: 7.5YR 5/2,5; dĺ. 2,6 cm; hr. 0,7 cm; bez výzdoby; príř. č. 70 (tab. IV: 7).
8. FT (R); stolová (J); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3,5/N; LOM: Gley 1 3,5/N; dĺ. 2,4 cm; hr. 0,55 cm; bez výzdoby; príř. č. 68 (tab. IV: 8).
9. Štiepaná industria – úštep; dĺ. 2,5 × 1,6 × 0,7 cm; príř. č. 69 (tab. IV: 9).
10. FT (R); kuchynská (H), PO: neupravený; farba PO: 10YR 5,5/2,5; LOM: 5YR 6/5; dĺ. 4,2 cm; hr. 0,95 cm; bez výzdoby; príř. č. 71 (tab. IV: 10).
11. Kosť neopracovaná, ľudská; príř. č. 73 (tab. IV: 11).

Objekt 4

1. FT (R); kuchynská (H s prímiesou grafitu); PO: neupravený; farba PO: 10YR 6/2,5; LOM: Gley 1 3,5–4/N; dĺ. 2,4 cm; hr. 1,1 cm; bez výzdoby; príř. č. 64 (tab. IV: 12).
2. FO (R); kuchynská (H); PO: hladný; farba PO: 7.5YR 6/3,5; LOM: 10YR 4/1; dĺ. 5,2 cm; hr. 1,1 cm; okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci jemne zaoblený – súdkovitý tvar; bez výzdoby; príř. č. 64 (tab. IV: 13).
3. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sludy); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 6,5/4; LOM: 5YR 6/3,5; dĺ. 4,4 cm; hr. 0,9 cm; bez výzdoby; príř. č. 64 (tab. IV: 14).
4. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sludy); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 6–6,5/4; LOM: 2.5YR 6/3,5; dĺ. 6,7 cm; hr. 0,95 cm; bez výzdoby; príř. č. 64 (tab. IV: 15).
5. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sludy); PO: slamovanie; farba PO: 7.5YR 6/3,5; LOM: 10YR 4/1; dĺ. 5,0 cm; hr. 1,1 cm; bez výzdoby; príř. č. 64 (tab. IV: 16).
6. FT (R); stolová (J); PO: leštený a čiastočne zach. aj tuhovanie; farba PO: 10YR 4/1–1,5; LOM: 7.5YR 4/1,5; dĺ. 4,8 cm; hr. 0,9 cm; bez výzdoby; príř. č. 64 (tab. IV: 17).
7. FT (R); stolová (J); PO: leštený; farba PO: 7.5YR 4/1,5; LOM: 10YR 4/1–1,5; dĺ. 3,2 cm; hr. 0,8 cm; bez výzdoby; príř. č. 64 (tab. IV: 18).
8. FO (R); stolová (J); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3–3,5/N; LOM: 10YR 3,5/1 (2 fragmenty); dĺ. 3,9/1,9 cm; hr. 0,7 cm; horná časť misky s dovnútra zatiahnutým okrajom, ktorý je na konci šikmo zrezaný; bez výzdoby; príř. č. 64 (tab. IV: 19).
9. FO (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: 2.5YR 5,5/4; LOM: 2.5YR 5,5/4; dĺ. 4,1 cm; hr. 0,85 cm; okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci jemne zaoblený – súdkovitý tvar; bez výzdoby; príř. č. 64 (tab. IV: 20).
10. FT (R); stolová (J); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3,5/N; LOM: 7.5YR 4/1–1,5 (6 fragmentov, z toho jeden vyobrazený); dĺ. 2,6 cm; hr. 0,45 cm; bez výzdoby; príř. č. 64 (tab. IV: 21).
11. FT (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 5,5/2,5; LOM: 10YR 4–4,5/1; dĺ. 7,0 cm; hr. 1,25 cm; bez výzdoby; príř. č. 57 (tab. IV: 22).
12. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sludy); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 5,5/1,5–2; LOM: 10YR 4/1; dĺ. 4,8 cm; hr. 1,1 cm; vodorovná plastická lišta, ktorá je pretlačovaná prstovým vrypom; príř. č. 57 (tab. IV: 23).
13. FT/D?; kuchynská (H s prímiesou sludy); PO: neupravený; farba PO: 10YR 5/1,5; LOM: Gley 1 3,5/N; dĺ. 5,5 cm; hr. 1,1 cm; bez výzdoby; príř. č. 57 (tab. IV: 24).
14. FT (R); stolová (J); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3,5/N; LOM: 10YR 3,5–4/1; dĺ. 5,5 cm; hr. 0,7 cm; bez výzdoby; príř. č. 66 (tab. IV: 25).
15. FD,T (R); stolová (J); PO: leštený; farba PO: 10YR 4/1 až 5,5/1,5; LOM: Gley 1 3,5/N; dĺ. 10,1 cm; hr. 0,8 cm, priem. dna 11 cm; podstava takmer rovná – nepatrne vtlačená, hrana je ostrá, vnútorné dno je plynulo nasadené; bez výzdoby; príř. č. 66 (tab. IV: 26).
16. FT (R); kuchynská (H); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3,5/N; LOM: Gley 1 3,5/N; dĺ. 4,5 cm; hr. 1,0 cm; bez výzdoby; príř. č. 75 (tab. V: 1).
17. FT (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: Gley 1 3,5/N až 10YR 6/2–2,5; LOM: Gley 1 3,5/N; dĺ. 3,4 cm; hr. 1,05 cm; výzdoba: okrúhly prstový vryp-jamka na tele; príř. č. 75 (tab. V: 2).
18. FT (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: 10YR 5,5–6/2–2,5; LOM: 10YR 4,5/1; dĺ. 5,2 cm; hr. 1,2 cm; bez výzdoby; príř. č. 75 (tab. V: 3).

Objekt 5

1. FT (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 5,5/2,5; LOM: 2.5YR 5,5/6; dĺ. 3,0 cm; hr. 1,3 cm; bez výzdoby; príř. č. 80 (tab. V: 4).
2. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sludy); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 5,5–6/3,5; LOM: 10YR 4/1; dĺ. 3,4 cm; hr. 1,0 cm; bez výzdoby; príř. č. 80 (tab. V: 5).
3. FD (K – stredovek?); stolová (J); PO: hladný a na vnútornej strane stopy po obtáčaní na kruhu; farba PO: 2.5Y 8/1–1,5; LOM: 2.5Y 7–7,5/1; dĺ. 4,3 cm; hr. 0,4 cm; hrana je ostrá a podstava rovná; bez výzdoby; príř. č. 80 (tab. V: 6).

Objekt 6

1. FT (R); stolová (J); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3/N; LOM: 2.5YR 6/4; dĺ. 5,0 cm; hr. 0,65 cm; výzdoba: zle viditeľný tmavý tuhovaný pás; príř. č. 93 (tab. V: 7).
2. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sludy); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 6/3; LOM: 5YR 6/4–5; dĺ. 8,2 cm; hr. 1,15 cm; bez výzdoby; príř. č. 93 (tab. V: 8).
3. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sludy); PO: hladný; farba PO: Gley 1 3–3,5/N; LOM: 10YR 4/1; dĺ. 6,0 cm; hr. 0,95 cm; bez výzdoby; príř. č. 93 (tab. V: 9).
4. FT (R); stolová (J s prímiesou sludy); PO: hladný; farba PO: Gley 1 3–3,5/N; LOM: Gley 1 3,5–4/N; dĺ. 5,5 cm; hr. 0,85 cm; bez výzdoby; príř. č. 93 (tab. V: 10).
5. FT (R); kuchynská (H); PO: neupravený a zdrsnený slamovaním; farba PO: 7.5YR 6,5/4; LOM: 7.5YR 6/3,5 až 4/1,5; dĺ. 6,7 cm; hr. 1,15 cm; bez výzdoby; príř. č. 93 (tab. V: 11).

6. FO (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 5,5/1,5–2; LOM: 10YR 3,5–4/1; dĺ. 4,3 cm; hr. 0,85 cm; okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci zaoblený – súdkovitý tvar, výzdoba: na hrdle 1 vodorovný rad nechťových vrypov; príř. č. 93 (tab. V: 12).
7. FO (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: neupravený; farba PO: 5YR 5/3; LOM: 7.5YR 5,5/2,5–3; dĺ. 5,9 cm; hr. 0,95 cm; okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci jemne zaoblený – súdkovitý tvar?; bez výzdoby; príř. č. 93 (tab. V: 13).
8. FT (R); stolová (J s prímiesou grafitu); PO: hladný a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3,5/N; LOM: Gley 1 3,5/N; dĺ. 5,3 cm; hr. 0,9 cm; bez výzdoby; príř. č. 93 (tab. V: 14).
9. Predmet kamenný?; dve strany vyhladené, približne trojuholníkový prierez; rozmery: 7,8 × 4,4 × 1,6 cm; príř. č. 89 (tab. V: 15).
10. FT (R); kuchynská? (H); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3–3,5/N; LOM: Gley 1 3,5/N; dĺ. 6,2 cm; hr. 0,7 cm; bez výzdoby; príř. č. 91 (tab. V: 16).
11. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: neupravený; farba PO: 2.5YR 6/6; LOM: 7.5YR 5,5/3; dĺ. 5,7 cm; hr. 1,15 cm; výzdoba: dve krátke šikmé ryhy na tele; príř. č. 91 (tab. V: 17).
12. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: neupravený a stopy po rastlinných makrozvýškoch; farba PO: 7.5YR 6/3,5; LOM: 7.5YR 5,5/1,5; dĺ. 6,8 cm; hr. 1,1 cm; bez výzdoby; príř. č. 91 (tab. V: 18).
13. FO (R); stolová (J s prímiesou sľudy); PO: neupravený; farba PO: 10YR 3,5/1 až 5YR 4,5/2; LOM: 5YR 4,5/42 až 5/2,5 dĺ. 6,4 cm; hr. 0,8 cm; horná časť konkávne prehnutéj misky, okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci jemne zaoblený; bez výzdoby; príř. č. 91 (tab. V: 19).
14. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 5,5–6/3,5 až 5/1; LOM: 7.5YR 6/3,5; dĺ. 8,6 cm; hr. 1,1 cm; bez výzdoby; príř. č. 91 (tab. V: 20).
15. FT (R); stolová? (J); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 5,5/3,5; LOM: 5YR 6,4/4 až Gley 2,5/N; dĺ. 8,9 cm; hr. 1,0 cm; výzdoba: časť 2 plytkých žliabkov na tele; príř. č. 91 (tab. V: 21).
16. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: neupravený; farba PO: Gley 1 3,5/N; LOM: Gley 1 3,5/N; dĺ. 11,8 cm; hr. 1,1 cm; bez výzdoby; príř. č. 91 (tab. V: 22).
17. FD (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 6,5–7/2,5 až 5/1; LOM: 2.5YR 5,5/6; dĺ. 7,5 cm; hr. 1,0 cm, priem. dna 11,8 cm; hrana je ostrá, podstava rovná, vnútorné dno je plynulo nasadené; bez výzdoby; príř. č. 91 (tab. V: 23).
18. FT (R); stolová (J s prímiesou sľudy); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3/N; LOM: 5YR 5,5/4; dĺ. 5,2 cm; hr. 1,1 cm; výzdoba: jeden vodorovný rad oválnych nechťových vrypov; príř. č. 84 (tab. V: 24).
19. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 6/4; LOM: Gley 1 3,5/N; dĺ. 11,8 cm; hr. 1,1 cm; bez výzdoby; príř. č. 84 (tab. V: 25).
20. FT (R); stolová (J s prímiesou sľudy a grafitu?); PO: hladný; farba PO: 10YR 5–5,5/1,5; LOM: Gley 1 3,5/N; dĺ. 5,1 cm; hr. 0,9 cm; bez výzdoby; príř. č. 84 (tab. VI: 1).
21. FT (R); stolová (J s prímiesou sľudy); PO: hladný; farba PO: 10YR 3,5–4/1; LOM: Gley 1 3,5/N; dĺ. 4,9 cm; hr. 0,75 cm; výzdoba: dvojica plytkých zaoblených žliabkov; príř. č. 84 (tab. VI: 2).
22. FD,T (R); kuchynská (H); PO: neupravený + zdrsnenie slamovaním?; farba PO: 10YR 5/1,5 až 7.5YR 6/3,5; LOM: 7.5YR 6/3,5, (dokopy 10 fragmentov a z toho vyobrazené sú 3); dĺ. 11,7/7,9/5,8 cm; hr. 1,4/1,3/1,35; pr. podstavy 23,8 cm; podstava je rovná, hrana ostrá, vnútorné dno je plynulo nasadené; bez výzdoby; príř. č. 84 (tab. VI: 3, 4, 6).
23. FO (R); stolová (J s prímiesou sľudy); PO: hladný; farba PO: 7.5YR 5,5–6/2,5; LOM: 5YR 5–6/4; dĺ. 6,4 cm; hr. 0,8 cm; horná časť konkávne prehnutéj misky, okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci zaoblený; bez výzdoby; príř. č. 84 (tab. VI: 5).
24. FO (R); stolová (J); PO: neupravený a hladný; farba PO: 7.5YR 6/2,5–3; LOM: 10YR 4/1; dĺ. 11,5 cm; hr. 1,05 cm; horná časť konkávne prehnutéj misky, okraj je smerom dovnútra zatiahnutý, z vnútornej strany zosilnený a na konci šikmo zrezaný; bez výzdoby; príř. č. 84 (tab. VI: 7).
25. FO (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: hladný; farba PO: 7.5YR 5,5–6/3; LOM: 5YR 6/5; dĺ. 7,1 cm; hr. 0,9 cm; okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci zaoblený – súdkovitý tvar; bez výzdoby; príř. č. 84 (tab. VI: 8).
26. FO (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: hladný a neupravený; farba PO: 7.5YR 6–6,5/3; LOM: 10YR 4/1; dĺ. 11,2 cm; hr. 1,05 cm, prie. okraja 25 cm; okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci mierne zaoblený – súdkovitý tvar, výzdoba: 1 vodorovný rad dvojítych nechťových vrypov na hrdle, príř. č. 84 (tab. VI: 9).
27. FT (R); kuchynská (H); PO: zdrsnený – slamovanie?; farba PO: 5YR 5,5/4; LOM: 5YR 5,5/4 až 10YR 5/1; dĺ. 8,4 cm; hr. 0,95 cm; bez výzdoby; príř. č. 84 (tab. VI: 10).
28. FT/U (R); kuchynská? (H s prímiesou grafitu); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3–3,5/N; LOM: Gley 1 3,5/N, (celkovo 3 fragmenty a z toho vyobrazené dva); dĺ. 7,8/9,0 cm; hr. 1,0/1,1 cm; ucho na tele nádoby v podobe plastického oválneho jazykovitého výčnelku uhnúť smerom nadol; bez výzdoby; príř. č. 87 (tab. VI: 11, 12).
29. FT (R); kuchynská (H s prímiesou grafitu); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 7/4; LOM: Gley 1 3/N; dĺ. 5,8; hr. 1,4 cm; bez výzdoby; príř. č. 87 (tab. VI: 13).
30. FT (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: 10YR 4/1–1,5 až 5YR 6/5; LOM: 10YR 3/1; dĺ. 4,5 cm; hr. 0,85 cm; výzdoba: 1 vodorovný rad výrazných plastických bradavkovitých výčnelkov a nad nimi 1 tenká plytký obežná ryha; príř. č. 87 (tab. VII: 1).
31. FO (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: 10YR 5,5/1,5; LOM: 10YR 4/1–1,5; dĺ. 5,9 cm; hr. 0,85 cm; horná časť nádoby esovitej profilácie, okraj je smerom von vytiahnutý a na konci zaoblený, výzdoba: vodorovný rad nechťových vrypov na pleciah; príř. č. 87 (tab. VII: 2).
32. FO (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 4/2–3 až 10YR 3,5–4/1; LOM: 2.5YR 5/4; dĺ. 5,8 cm; hr. 1,1 cm; okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci jemne zaoblený – súdkovitý tvar; bez výzdoby; príř. č. 87 (tab. VII: 3).

33. FO (K?); stolová (J s prímiesou sľudy); PO: hladený a z vnútornej strany stopy po obtáčaní na kruhu (?); farba PO: 5YR 6/5; LOM: 10YR 3,5/1; dĺ. 4,6; hr. 0,9 cm; horná časť konkávne prehnutéj misky, okraj je smerom dovnútra zatiahnutý, z vnútornej strany zosilnený a šikmo zrezaný; bez výzdoby; príř. č. 87 (tab. VII: 4).
34. FO (K?); stolová (J s prímiesou sľudy); PO: hladený a z vnútornej strany stopy po obtáčaní na kruhu (?); farba PO: 7.5YR 4/1,5 až 5/2 až Gley 1 3,5/N; LOM: 7.5YR 5/2–3; dĺ. 6,1; hr. 0,85 cm; horná časť konkávne prehnutéj misky, okraj je smerom dovnútra zatiahnutý, z vnútornej strany zosilnený a vodorovne zrezaný; bez výzdoby; príř. č. 87 (tab. VII: 5).
35. FO (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: hladený; farba PO: 10YR 5–5,5/2; LOM: Gley 1 3,5/N; dĺ. 6,5 cm; hr. 0,85 cm; okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci jemne zaoblený – súdkovitý tvar (?); bez výzdoby; príř. č. 87 (tab. VII: 6).
36. FT (R); kuchynská (H s prímiesou grafitu); PO: hladený, miestami leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3/N; LOM: Gley 1 3,5/N, (z tej istej nádoby ako tab. VII: 8); dĺ. 8,1 cm; hr. 1,15 cm; bez výzdoby; príř. č. 87 (tab. VII: 7).
37. FT,U (R); kuchynská (H s prímiesou grafitu); PO: hladený, miestami leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3/N; LOM: Gley 1 3,5/N (z tej istej nádoby ako tab. VII: 7); dĺ. 8,8 cm; hr. 1,15 cm; pravdepodobne časť veľkej zásobnice, zachovaný je výrazný plastický výčnelok – masívne ucho/držadlo oválneho prierezu zahnuté smerom nadol; bez výzdoby; príř. č. 87 (tab. VII: 8).
38. FO (R); stolová (J); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3,5/N; LOM: 10YR 4/1 až 7.5YR 5/2; dĺ. 5,0 cm; hr. 0,75 cm; okraj je smerom von vytiahnutý a na konci zaoblený, prechod medzi okrajom a hrdlom je plynulý; bez výzdoby; príř. č. 87 (tab. VII: 9).
39. FO (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: neupravený; farba PO: 2.5YR 6/5; LOM: 2.5YR 6/5; dĺ. 5,8 cm; hr. 1,0 cm; okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci vodorovne zrezaný – súdkovitý tvar; bez výzdoby; príř. č. 87 (tab. VII: 10).
40. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy), PO: neupravený; farba PO: 10YR 5,5/1,5–2; LOM: 7.5YR 5/2 až 10YR 4/1,5; dĺ. 14,0 cm; hr. 1,35 cm; bez výzdoby FO (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: hladený; farba PO: 10YR 5–5,5/2; LOM: Gley 1 3,5/N; dĺ. 6,5 cm; hr. 0,85 cm; okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci jemne zaoblený – súdkovitý tvar (?); bez výzdoby; príř. č. 87 (tab. VII: 11).
41. FO (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: neupravený; farba PO: 5YR 4/1–1,5; LOM: 5YR 4/1–1,5; dĺ. 6,5 cm; hr. 1,0 cm; okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci zaoblený – súdkovitý tvar; bez výzdoby; príř. č. 87 (tab. VII: 12).
42. FO (R); stolová (J s prímiesou sľudy); PO: hladený; farba PO: 10YR 3,5/1; LOM: 10YR 3,5/1; dĺ. 2,3 cm; hr. 0,7 cm; drobný fragment okraja misky, okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci zaoblený; bez výzdoby; príř. č. 87 (tab. VII: 13).
43. FT (R); stolová (J s prímiesou sľudy); PO: hladený; farba PO: 10YR 4/1; LOM: 10YR 3,5–4/1; dĺ. 4,1 cm; hr. 0,8 cm; výzdoba: 3 plytké tenké šikmé ryhy; príř. č. 87 (tab. VII: 14).
44. Ihlica železná – fragment; zachovaná silne skorodovaná hlavička, krčik a časť tela; priem. tela 0,35 × 0,3 cm; priem. hlavičky 0,95 × 0,8 cm; dĺ. 7,9 cm; príř. č. 97 (tab. VII: 15).
45. FT (R); stolová (J); PO: hladený; farba PO: Gley 1 3/N; LOM: Gley 1 3/N (5 fragmentov z toho vyobrazený jeden); dĺ. 8,0 cm hr. 0,55 cm; vyššia nádoba (džbánik) esovitej profilácie s ostrým lomom na pleciah, na pleciah je pozostatok po nasadení ucha oválneho prierezu, max. priem. výdute 13 cm; bez výzdoby; príř. č. 87 (tab. VII: 16).
46. Predmet kamenný – fragment; väčší plochý kameň približne lichobežníkového prierezu (podložka?), bez výraznejších stôp po opracovaní; rozmery: 30,2 × 16,3 × 6,8 cm; príř. č. 96 (tab. VII: 17).

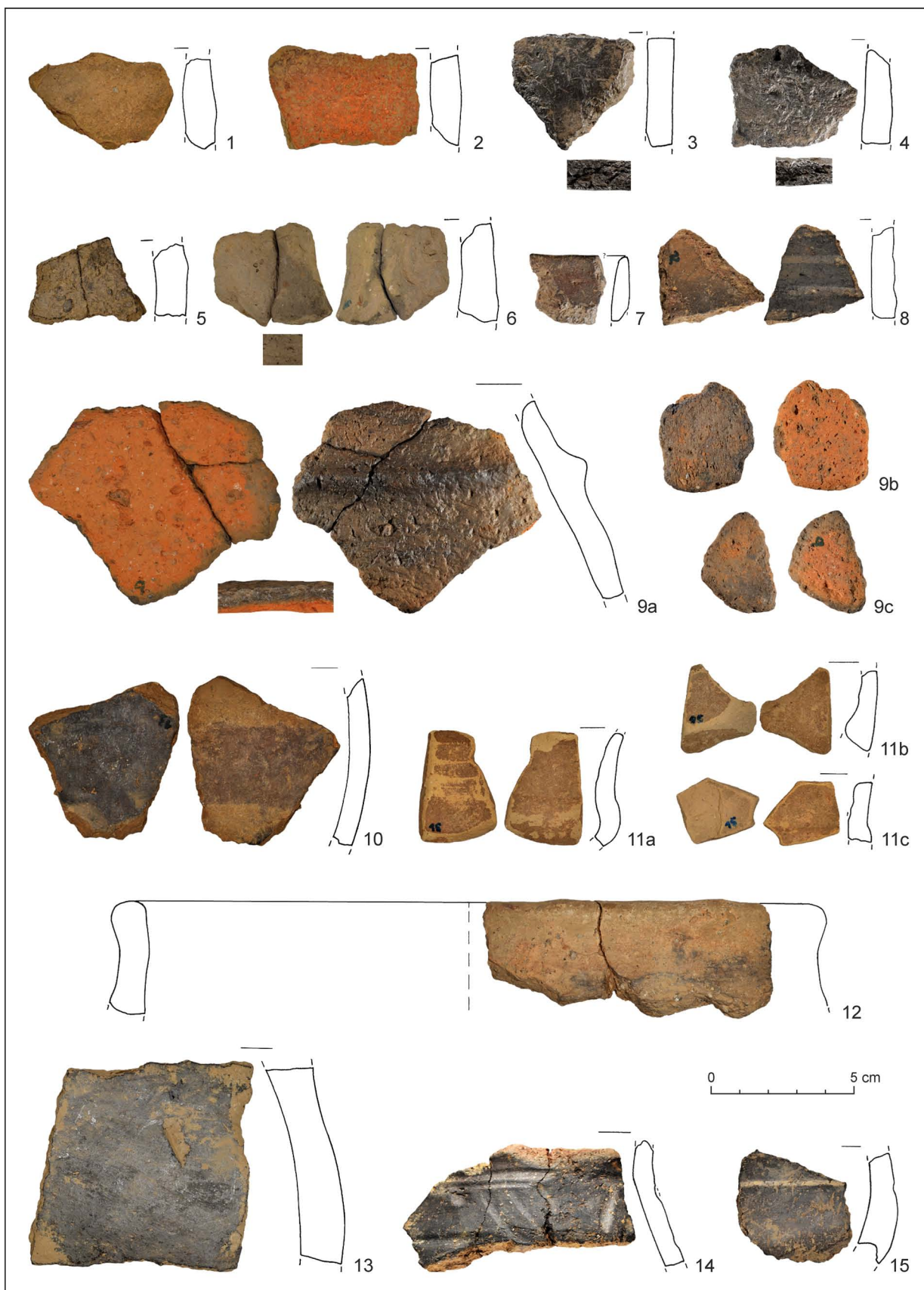
Zber – koncentrácia v okolí objektu 6

1. FD,T (R); kuchynská (H); PO: slamovaný; farba PO: 7.5YR 6,5/4; LOM: 2.5YR 6/5, (2 fragmenty); dĺ. 11,8/9,4 cm; hr. 1,3/1,1 cm; bez výzdoby; príř. č. 81 (tab. VIII: 1).
2. FO (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: hladený; farba PO: Gley 1 3,5/N; LOM: 10YR 4/1; dĺ. 4,8; hr. 0,8 cm; misa s jemne dovnútra vtiahnutým okrajom, ktorý je na konci zaoblený; bez výzdoby; príř. č. 81 (tab. VIII: 2).
3. FT,D (K?); stolová (J); PO: hladený; farba PO: 10YR 4–4,5/1; LOM: 2.5YR 6/6, (2 fragmenty); dĺ. 5,9/4,1 cm; hr. 0,6/0,7 cm; hrana podstavy je do tela odsadená; bez výzdoby; príř. č. 81 (tab. VIII: 3).
4. FT (R); kuchynská (J s prímiesou grafitu); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 7/4; LOM: Gley 1 3/N (3 fragmenty z toho vyobrazené 2 ks); dĺ. 8,0/7,7 cm; hr. 0,9/1,0 cm; bez výzdoby; príř. č. 81 (tab. VIII: 4, 5).
5. FO (R); stolová (J s prímiesou sľudy); PO: hladený a z vnútornej strany tuhovaný; farba PO: 5YR 7/5; LOM: 7.5YR 6/3,5; dĺ. 9,8 cm; hr. 0,9 cm; horná časť konkávne prehnutéj misky, okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci zaoblený; bez výzdoby; príř. č. 81 (tab. VIII: 6).
6. FT (K?); stolová (J); PO: hladený; farba PO: 10YR 3,5/1; LOM: 10YR 6/2,5; dĺ. 4,8 cm; hr. 0,85; bez výzdoby; príř. č. 81 (tab. VIII: 7).
7. FO (R); kuchynská (H s prímiesou sľudy); PO: neupravený; farba PO: 10YR 6/1,5 až 7.5YR 6/3; LOM: 7.5YR 6/3; dĺ. 8,3 cm; hr. 1,2 cm; okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci jemne zaoblený – súdkovitý tvar; bez výzdoby; príř. č. 81 (tab. VIII: 8).
8. FO (R); stolová (J s prímiesou sľudy); PO: hladený a z vnútornej strany tuhovaný; farba PO: 10YR 5,5/1,5 až 7.5YR 6/4; LOM: 7.5YR 6/3,5; dĺ. 13,2 cm; hr. 0,95 cm; horná časť konkávne prehnutéj misky, okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci zaoblený; bez výzdoby; príř. č. 81 (tab. VIII: 9).

9. FT (R); kuchynská (H s prímiesou sludy); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 7/3,5; LOM: 7.5YR 6/4; dĺ. 5,6 cm; hr. 1,2 cm; výzdoba: plastický bradavkovitý výčnelok; príř. č. 81 (tab. VIII: 10).
10. FT (R); stolová (J); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 6/3,5 až 5/1,5; LOM: 10YR 4/1; dĺ. 3,5 cm; hr. 0,6 cm; výzdoba: vodorovné obežné ryhy; príř. č. 81 (tab. VIII: 11).
11. FD (R); kuchynská (H s prímiesou sludy); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 5,5/2,5–3; LOM: 2.5YR 6/5; dĺ. 7,9 cm; hr. 0,8 cm, priem. dna 11 cm; bez výzdoby; príř. č. 81 (tab. VIII: 12).
12. FO (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 6/3,5; LOM: Gley 1 3,5/N až 5YR 6/5; dĺ. 9,2 cm; hr. 1,1 cm; okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci jemne zaoblený – súdkovitý tvar; bez výzdoby; príř. č. 81 (tab. VIII: 13).
13. FO (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 6/4; LOM: 10YR 3,5–4/1; dĺ. 3,5 cm; hr. 0,75 cm; okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci jemne zaoblený – súdkovitý tvar; bez výzdoby; príř. č. 81 (tab. IX: 1).
14. FT (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: 7.5YR 6/3; LOM: 5YR 6/3,5; dĺ. 3,5 cm; hr. 1,0 cm; výzdoba: dva oválne bradavkovité plastické výčnelky; príř. č. 81 (tab. IX: 2).
15. FO, T, D (R); kuchynská (H s prímiesou sludy); PO: neupravený; farba PO: 10YR 4,5/1 až 5,5/2; LOM: Gley 1 3,5/N, (6 fragmentov); dĺ. 3,6/6,1/7,4 cm; hr. 0,8–0,9 cm; fragmentárne zachovaná nádoba vyššieho súdkovitého tvaru, okraj je smerom dovnútra zatiahnutý a na konci jemne zaoblený, hrana je ostrá a podstava rovná; bez výzdoby; príř. č. 81 (tab. IX: 3a–c).

Zber – odstraňovanie ornice z plochy

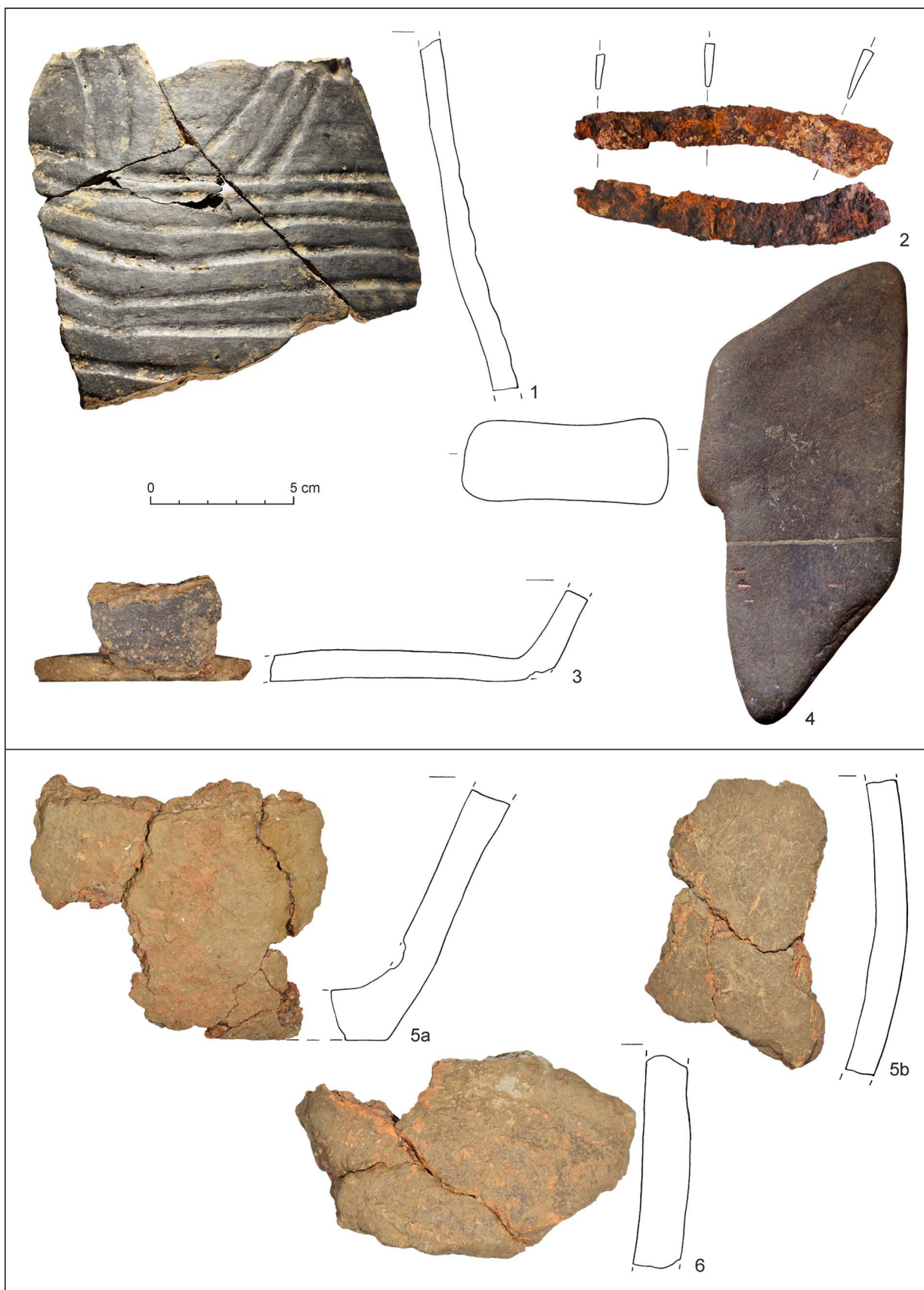
1. FO (R); kuchynská (H); PO: neupravený; farba PO: 2.5Y 6–6,5/1; LOM: 2.5Y 6–6,5/1; dĺ. 3,8; hr. 0,9 cm; okraj je smerom von vytiahnutý a na konci zaoblený; bez výzdoby; príř. č. 48 (tab. IX: 4).
2. FO (R); stolová (J); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3,5/N; LOM: Gley 1 3,5/N; dĺ. 3,3 cm; hr. 0,45 cm; okraj je smerom von vytiahnutý a na konci zaoblený; bez výzdoby; príř. č. 48 (tab. IX: 5).
3. FD (K – stredovek?); stolová (J); PO: hladký; farba PO: 7.5YR 7/4 až 10YR 6,5/1; LOM: 5YR 7/5; dĺ. 5,6 cm; hr. 0,55 cm; bez výzdoby; príř. č. 58 (tab. IX: 6).
4. FT (K – stredovek?); stolová (J); PO: hrebeňovanie; farba PO: 10YR 6,5/1,5; LOM: 10YR 6,5/1,5; dĺ. 2,6 cm; hr. 0,3 cm; výzdoba: plytké obežné vodorovné ryhy robené hrebeňom, príř. č. 58 (tab. IX: 7).
5. FD (K – datovanie?); stolová (J); PO: hladený z vnútornej strany stopy po obtáčaní na kruhu; farba PO: Gley 1 5,5–6/N; LOM: 2.5Y 6,5–7/1; dĺ. 5,6 cm; hr. 0,5 cm, priem. dna 13 cm; podstava je rovná a hrana smerom von odsadená; bez výzdoby; príř. č. 48 (tab. IX: 8).
6. Troska – fragmenty/intenzívne prepálená keramika? (3 fragmenty, z toho 2 vyobrazené); rozmery: 3,0 × 2,6 × 2,1 cm, 2,9 × 1,9 × 2,1 cm, 9,5 × 9,1 × 5,1 cm; príř. č. 58 (tab. IX: 9, 10).
7. Štiepaná industria – úštep; rozmery: 2,7 × 2,1 × 0,95 cm; príř. č. 60 (tab. IX: 11).
8. Troska – fragmenty/intenzívne vitrifikovaná keramika?; rozmery: 3,7 × 3,5 × 1,9 cm; príř. č. 51 (tab. IX: 12).
9. Štiepaná industria – drobná čepieľka; rozmery: 2,6 × 0,8 × 0,35 cm; príř. č. 52 (tab. IX: 13).
10. Štiepaná industria – úštep; rozmery: 3,9 × 1,9 × 1,3 cm; príř. č. 53 (tab. IX: 14).
11. FT (R); stolová (J); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3,5/N; LOM: Gley 1 3,5/N; dĺ. 4,0 cm; hr. 0,5 cm; menšia nádoba misovitého tvaru esovitej profilácie (misa s lomeným telom), plecia sú zvýraznené výzdobou v podobe jedného radu krátkych zárezov; príř. č. 50 (tab. IX: 15).
12. FT (R?); stolová (J); PO: leštený a tuhovaný; farba PO: Gley 1 3,5–4/N; LOM: Gley 1 4/N; dĺ. 5,6 cm; hr. 0,6 cm; menšia nádoba misovitého tvaru esovitej profilácie (misa s lomeným telom), plecia sú zvýraznené výzdobou v podobe jedného radu krátkych šikmých zárezov – sú presekávané, na vnútornej strane akoby stopy po obtáčaní na kruhu; príř. č. 50 (tab. IX: 16).
13. FU (R); stolová (J); PO: hladený; farba PO: 2.5Y 7,5/1; LOM: 2.5Y 7,5/1; dĺ. 6,0 cm; hr. 0,95 cm; fragment pásikavého ucha s plytkým stredovým pozdĺžnym žliabkom na hornej strane; príř. č. 50 (tab. IX: 17).

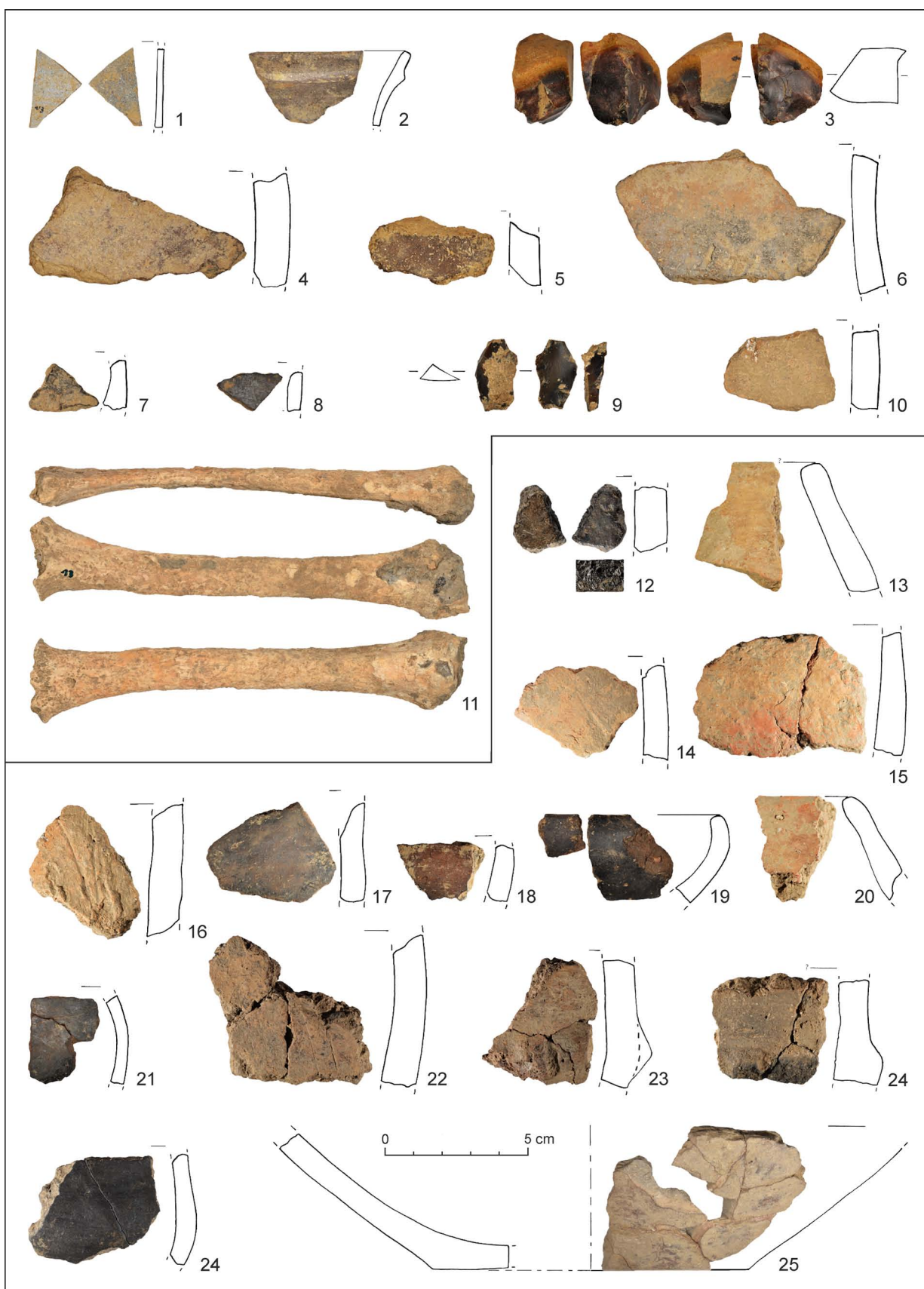
Tab. I. Výber nálezov. Objekt 1. 1–15 – keramika. Autor T. Kolon.

Tab. II. Výber nálezov. Objekt 1. 1–15 – keramika. Autor T. Kolon.

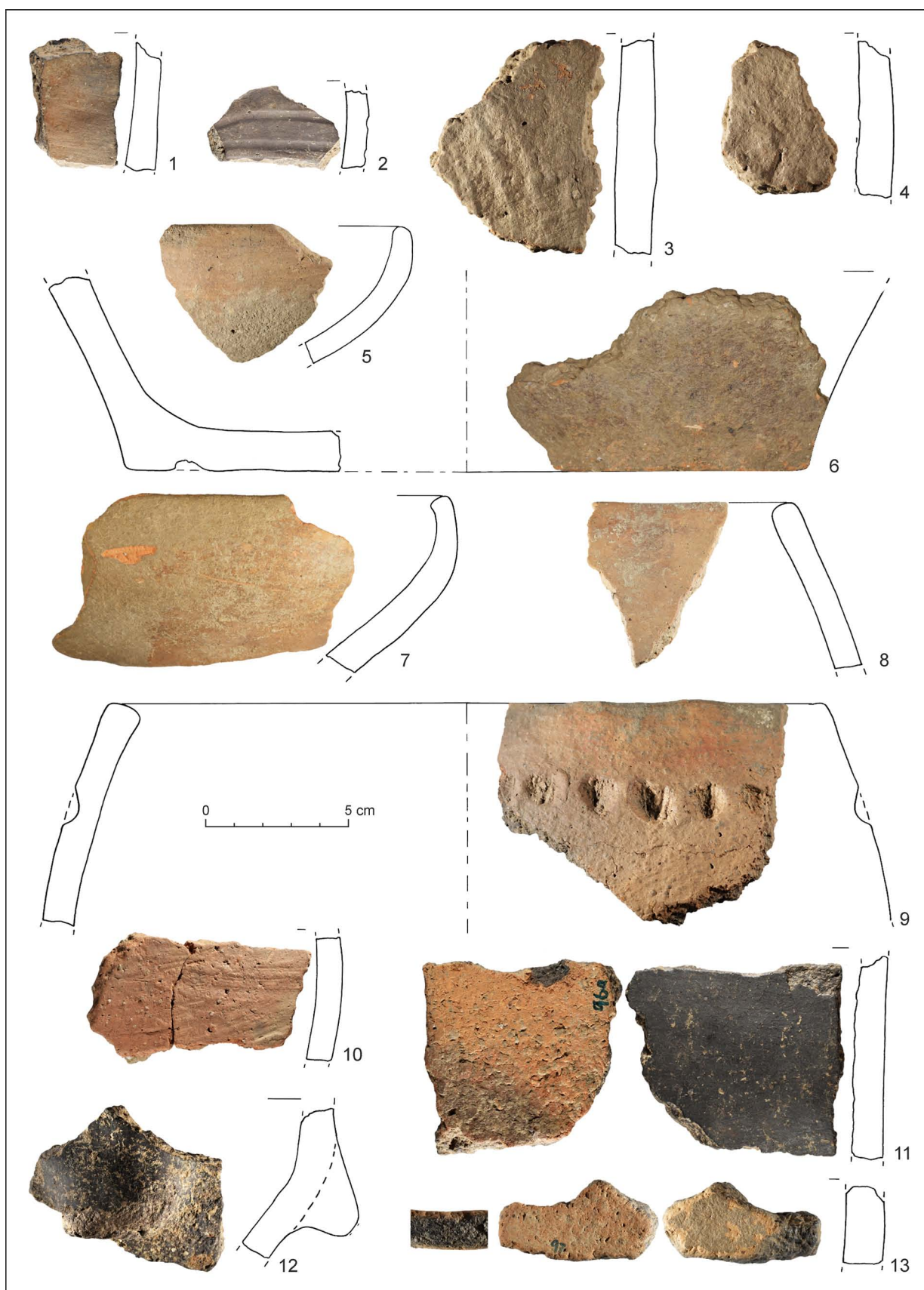
Tab. III. Výber nálezov. 1-4 – objekt 1; 5, 6 – objekt 2. 1, 2 – keramika; 3 – železo; 4 – kameň. Autor T. Kolon.

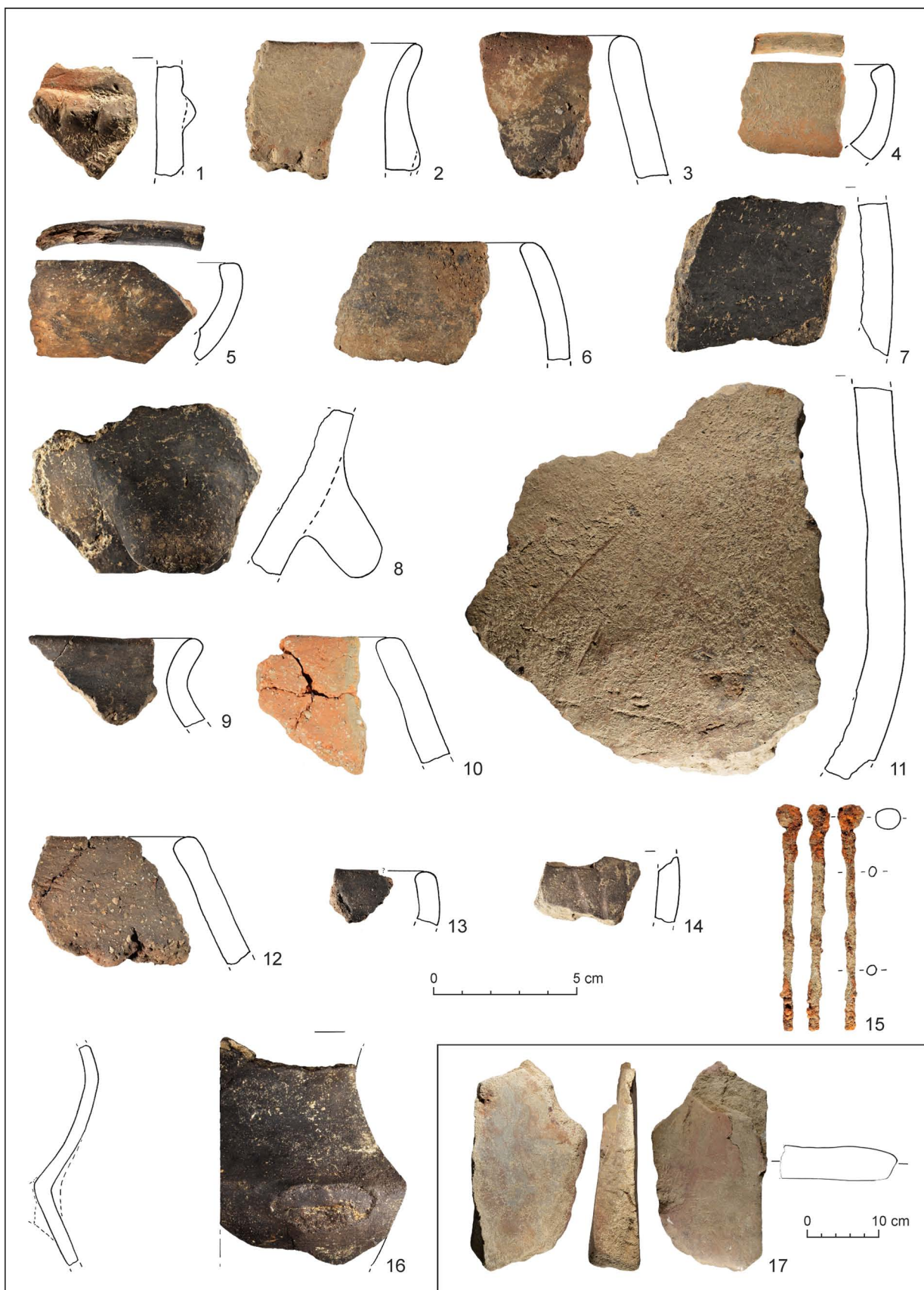
Tab. IV. Výber nálezov. 1-11 – objekt 3; 12-26 – objekt 4. 1, 2, 4-8, 10, 12-26 – keramika; 3, 9 – kameň; 11 – kosť. Autor T. Kolon.

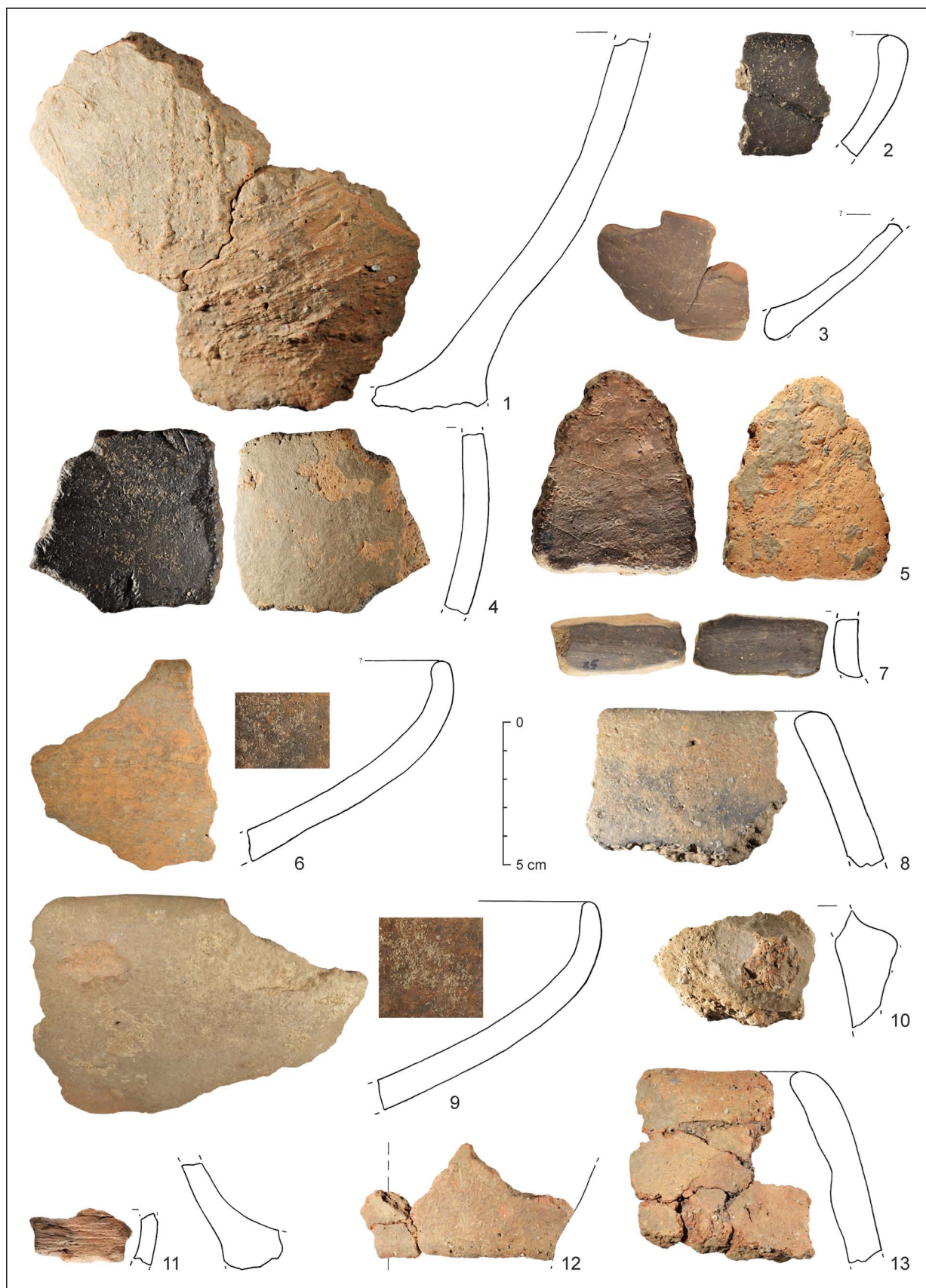
Tab. V. Výber nálezov. 1–3 – objekt 4; 4–6 – objekt 5; 7–25 – objekt 6. 1–14, 16–25 – keramika; 15 – kameň. Autor T. Kolon.

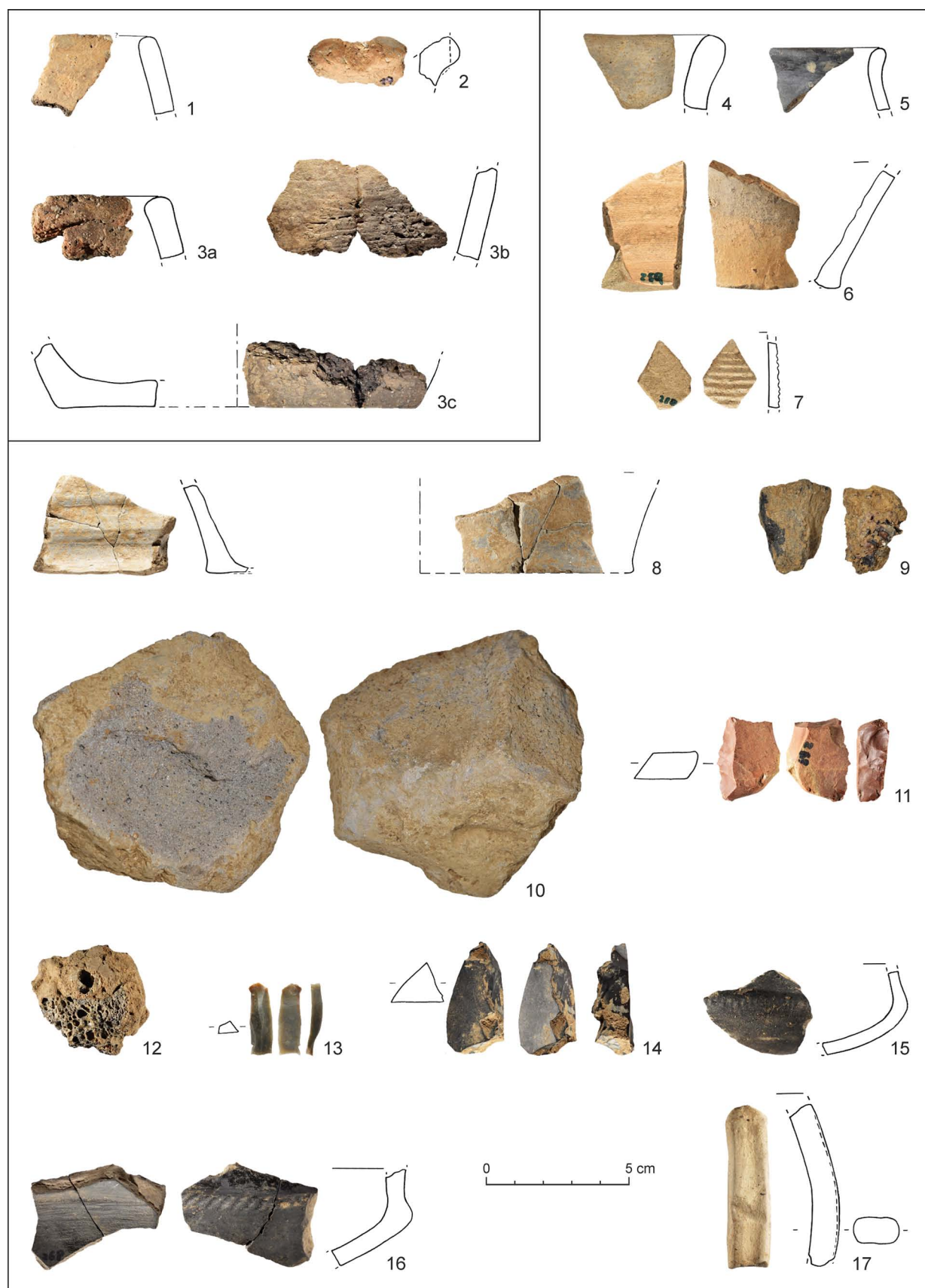
Tab. VI. Výber nálezov. Objekt 6. 1–13 – keramika. Autor T. Kolon.

Tab. VII. Výber nálezov. Objekt 6. 1–14, 16 – keramika; 15 – železo; 17 – kameň. Autor T. Kolon.

Tab. VIII. Výber nálezov. Zber, koncentrácia v okolí objektu 6. 1–13 – keramika. Autor T. Kolon.

Tab. IX. Výber nálezov, zber. 1–3 – koncentrácia v okolí objektu 6; 4–17 – zber z plochy. 1–8, 15–17 – keramika; 9, 10, 12 – troska; 11, 13, 14 – kameň. Autor T. Kolon.

LITERATÚRA

- Bartík 2013 J. Bartík: Osídlenie lokality v dobe bronzovej. In: J. Bartík/K. Elschek/V. Varsík (ed.): *Praveké sídlisko v Lozorne-Širokých dieloch (Západné Slovensko), výskumy v rokoch 1999–2009*. Zborník SNM – Archeológia. Supplementum 7. Bratislava 2013, 39–56.
- Benediková 2004 L. Benediková: Koniec doby halštatskej a začiatok doby laténskej v slovenských Karpatoch (na príklade lokality Istebné-Hrádok). In: J. Gancarski (ed.): *Okres lateński i rzymski w Karpatach polskich. Materiały z konferencji*. Krosno 2004, 93–122.
- Benediková 2007 L. Benediková: Die Halstatt- und die Laténzeitlichen Siedlungen in der Nordslowakei. *Slovenská numizmatika* 18, 2007, 69–110.
- Benediková 2016 L. Benediková: Nálezy z Vršatského Podhradia v kontexte osídlenia stredného Považia v neskoršej dobe bronzovej a v dobe halštatskej. *Zborník SNM* 110. *Archeológia* 26, 2016, 59–71.
- Benediková/Katkinová/Budinský-Krička 2016 L. Benediková/J. Katkinová/V. Budinský-Krička: *Ilava, poloha Porubská dolina. Pohrebisko lužickej kultúry na strednom Považí*. Archaeologica Slovaca Monographiae. Studia XXVII. Bratislava – Nitra 2016.
- Benediková/Kováč 2007 L. Benediková/B. Kováč: Einige Bemerkungen zu den Funden aus dem Burgwall Detva-Kalamárka (Spätbronze-/Hallstattzeit – Mittellatènezeit). *Východoslovenský pravek* 8, 2007, 143–160.
- Bouzek 2019 J. Bouzek: What inspired the Vekerzug pottery? In: L. Benediková a i. (ed.): *Fragmenty času. Venované Elene Mirošayovej k 70. narodeninám*. Študiijné zvesti AÚ SAV – Supplementum 1. Nitra 2019, 89–92.
- Bouzek/Koutecký 1964 J. Bouzek/D. Koutecký: Knozvízké zásobní jámy. *Archeologické rozhledy* 16, 1964, 28–43.
- Bujna/Romsauer 1984 J. Bujna/P. Romsauer: Halštatské sídlisko v Hostiach. *Slovenská archeológia* 32, 1984, 421–452.
- Czifra a i. 2020 Sz. Czifra/É. Kovács-Széles/O. Viktorik/P. Pánczél/A. Kreiter: Early wheelmade pottery in the Carpathian Basin. In: M. Spataro/M. Futholt (ed.): *Detecting and explaining technological innovation in prehistory. Scales of transformation in prehistoric and archaic societies* 08. Leiden 2020, 177–197.
- Čurlík/Šurina 1998 J. Čurlík/B. Šurina. *Príručka terénneho prieskumu a mapovania pôd*. Bratislava 1998.
- Fojtík/Golec 2007 P. Fojtík/M. Golec: Počátek platěnické kultury na základě nálezů z Prostějovska. In: M. Salaš/K. Šabatová (ed.): *Doba popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z IX. Konference, Bučovice* 3.–6. 10. 2006. Brno 2007, 75–90.
- Furmánek 1970 V. Furmánek: Výzkum ve Vršateckém Podhradí. *Študiijné zvesti AÚ SAV* 18, 1970, 63–74.
- Golec 2003 M. Golec: *Těšetice – Kyjovice 6. Horákovská kultura v těšetickém mikroregionu*. Brno 2003.
- Golec 2004 M. Golec: Keramika fečké výrobní tradice z Těšetic, okr. Znojmo. In: E. Kazdová/Z. Měřinský/K. Šabatová (ed.): *K počtě Vladimíru Podborskému*. Brno 2004, 429–434.
- Golec 2018 M. Golec: The archaeological framework in Moravia. The Vekerzug and other Eastern cultures in the Czech Republic. *Studia Archaeologica Brunensia* 22, 2018, 32–34.
- Horňák 2016 M. Horňák: Sídliskové stratégie ľudu lužickej kultúry na strednom Považí. In: L. Benediková/J. Katkinová/V. Budinský-Krička (ed.): *Ilava, poloha Porubská dolina. Pohrebisko lužickej kultúry na strednom Považí*. Archaeologica Slovaca Monographiae. Studia XXVII. Bratislava – Nitra 2016, 454–506.
- Hrnčiarová/Miklós 2002 T. Hrnčiarová/L. Miklós (ed.): *Atlas krajiny Slovenskej republiky*. Bratislava 2002.
- Chvojka 2007 O. Chvojka: Žlabovité objekty na sídliskách mladšej a pozdnej doby bronzovej v južných Čechách. In: *Doba popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z IX. konference, Bučovice* 3.–6. 10. 2006. Brno 2007, 111–126.
- Chvojka a kol. 2019 O. Chvojka/P. Menšík/T. Šálková/M. Kuna: Tkalcovská závaží nebo podstavce pod rožně? Hliněná závaží ze sídelního areálu z mladší doby bronzové u Březnice (okr. Tábor) z pohledu archeologie a archeobotaniky. *Archeologické rozhledy* 71, 2019, 267–308.
- Chvojka a i. 2019 O. Chvojka/M. Kuna/R. Křivánek/P. Menšík/T. Šálková: Weaving looms, Intentional Demolitions, Burnt Offerings? Trenchlike Features of the Urnfield Period in Central Europe. *Archäologisches Korrespondenzblatt* 49, 2019, 321–340.
- Chvojka a i. 2020 O. Chvojka/M. Kuna/P. Menšík/T. Šálková/R. Křivánek: Březnice u Bechyně (okr. Tábor). Sídelní areál se žlabovitými objekty z mladší doby bronzové. In: V. Mítáš/O. Ožďáni (ed.): *Doba popelnicových polí a doba halštatská. Zborník príspevkov z XV. medzinárodnej konferencie Doba popelnicových polí a doba halštatská, Smolenice* 15.–19. október 2018, Nitra 2020, 77–90.
- Chvojka/Šálková 2011 O. Chvojka/T. Šálková: Březnice u Bechyně. K interpretaci sídelního areálu z mladší doby bronzové se žlabovitými objekty. In: R. Korený (ed.): *Doba popelnicových polí*

- a doba halštatská. Příspěvky z XI. konference, Příbram 7.–10. 9. 2010. Podbrdsko-Miscelanea 2. Příbram 2011, 103–127.*
- Jakab/Kujovský 1999 J. Jakab/R. Kujovský: Nálezy lidských kostí ze sídliska lužické kultury v Trenčíne. *AVANS* 1997, 1999, 79–81.
- Kas 2006 S. Kas: *Enkering-Gatzäcker. Eine Siedlung der späten Urnenfelder- und der Hallstattzeit mit Grabenanlage. Arbeiten zur Archäologie Süddeutschlands* 20. Büchenbach 2006.
- Kolon 2015 T. Kolon: Príspevok k možnostiam identifikácie rituálnych činností na germánskych sídliskách (vybrané problémy). In: L. Tyszler/E. Droberjar (red.): *Barbari Superiores et Inferiores. X. Protohistoryczna Konferencja. Archeologia Barbarzyńców* 2014. Łódź – wieluń 2015, 497–508.
- Kozubová 2013 A. Kozubová: *Pohrebiská vekerzugskej kultúry v Chotíne na juhozápadnom Slovensku. Vyhodnotenie. Disertationes archaeologicae Bratislavenses* 1. Bratislava 2013.
- Kozubová a i. 2017 A. Kozubová/M. Bielich/A. Bistáková/B. Milová: Sídlisko vekerzugskej kultúry v Lužiankach pri Nitre. In: N. Beljak Pažinová/ Z. Borzová (eds.): *Sedem decénií Petra Romsauera. Mimoriadne číslo časopisu venované životnému jubileu prof. Petra Romsauera. Studia Historica Nitriensia* 21 – Supplementum. Nitra 2017, 411–435.
- Kozubová/Fojtík 2020 A. Kozubová/P. Fojtík: Das späthallstattzeitliche Siedlungsobjekt 511/2019 von Kralice na Hané (Bez. Prostějov) in Mittelmähren. Ein Beitrag zur Drehscheibenkeramik der Verkerzug-Kultur. *Zborník SNM* 114. *Archeológia* 30, 2020, 167–203.
- Kozubová/Golec 2020 A. Kozubová/M. Golec: Aus der Nähe oder aus der Ferne? Zu den hallstattzeitlichen Funden vom östlichen Typ aus Mähren. In: A. Kozubová/E. Makarová/M. Neumann (ed.): *Ultra velum temporis. Venované Jozefovi Bátorovi k 70. narodeninám. Slovenská archeológia – Supplementum* 1. Nitra 2020, 349–360.
- Kuna a i. 2022 M. Kuna/A. Němcová/T. Šáliková/P. Manšík/O. Chvojka: Deposition Analysis and the Hidden Life of Bronze Age Houses. *Journal of Anthropological Archaeology* 67 (10), 2022, 1–16.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jaa.2022.101433>
- Mírová/Golec 2020 Pohřebiště v Seloutkách – „Na Štastných“ v kontextu Moravy. In: M. Golec/P. Fojtík (ed.): *Centrum východohalštatské kultury na střední Moravě. Olomouc* 2020, 76–163.
- Müller 2012 S. Müller: *Smolenice-Molpir, Sered' und Ratkovce. Studien zu Siedlungen der frühen Eisenzeit in der Südwestslowakei. Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie* 220. Bonn 2012.
- Novák 2001 P. Novák: *Archeologický výskum hradiska na Tlstej hore v Prašniku. Trnava* 2001.
- Paulík 1956 J. Paulík: Juhozápadné Slovensko v mladšej dobe halštatskej. *Slovenská archeológia* 4, 1956, 177–212.
- Pichlerová 1960 M. Pichlerová: Pichlerová: Mladohalštatské popolnicové pohrebisko vo Vrádišti. *Slovenská archeológia* 8, 1960, 123–168.
- Pokorná a i. 2017 K. Pokorná/T. Šáliková/J. Jiřík/J. Fröhlich/J. Michálek: Sídlisko z pozdní doby bronzové v areálu písecké nemocnice. *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 29, 2017, 167–199.
- Romsauer 1993 P. Romsauer: Nové nálezy vekerzugskej skupiny z Nitry. *Slovenská archeológia* 41, 1993, 5–39.
- Romsauer 1991 P. Romsauer: The earliest wheel-turned pottery in the Carpathian Basin. *Antiquity* 65/247, 1991, 358–367.
- Romsauer 1996 P. Romsauer: Bemerkungen zur Späthallstattzeit im Nordostalpenland. In: E. Jerem/A. Lippert: *Osthalstattkultur. Budapest* 1996, 431–444.
- Romsauer 2019 P. Romsauer: Sídlisko vekerzugskej kultúry. In: P. Romsauer/J. Hečková/D. Repka (ed.): *Chotín VII: Sídlisko z doby halštatskej, rímskej a stredoveku. Nitra* 2019, 19–48.
- Romsauer/Pieta 1992 R. Romsauer/K. Pieta: Významný nález z neskorej doby halštatskej v Hubine. *Slovenská archeológia* 40, 1992, 213–222.
- Rotroff 2001 S. I. Rotroff: Review of G. de Luca – W. Radt, *Sondagen im Fundament des Grossen Altars, Pergamenische Forschungen* 12, 1999. *American Journal of Archaeology* 105, 2001, 129–130.
- Stegmann-Rajtár 2017 S. Stegmann-Rajtár: Zur Abfolge der Osthallstatt- und der Vekerzug-Kultur: Ein Überblick zum Forschungsstand der Hallstattzeit in der Südwestslowakei. In: E. Mirosšayová/Ch. Pare/S. Stegmann-Rajtár (Hrsg.): *Das nördliche Karpatenbecken in der Hallstattzeit. Wirtschaft, Handel und Kommunikation in früheisenzeitlichen Gesellschaften zwischen Ostalpen und Westpannonien. Archaeolingua* 38. Budapest, 2017, 383–401.
- Šimčík/Choma/Švaňa 2018 P. Šimčík/M. Choma/K. Švaňa: *Obytná zóna Rezidencia Vinohrady – Tramínová Trenčín-Zlatovce. Výstava rodinných domov Rezidencia Vinohrady – Tramínová Trenčín-Zlatovce. Výskumná dokumentácia spoločnosti Triglav Archeologická spoločnosť s. r. o. 26/2018.*
- Tajer/Šín 2016 A. Tajer/L. Šín: Predbežné výsledky archeologického výzkumu lokality kultury platěnické v Lipníku nad Bečvou – Trnávka (okr. Přerov). In: J. Juchelka (ed.): *Doba*

- popelnicových polí a doba halštatská ve střední Evropě. 2. díl. Materiál z XIII. mezinárodní konference „Popelnicová pole a doba halštatská“. Opava – Brno 2016, 115–142.
- Thér/Mangel/Gregor 2017
R. Thér/T. Mangel/M. Gregor: Potter's Wheel in the Iron Age in Central Europe: Process or Product Innovation? *Journal of Archaeological Method and Theory*. 2017, nestránkované.
DOI: <https://doi.org/0.1007/s10816-016-9312-0>
- Tóth 2017
M. F. Tóth: A Cemetery of the Early Scythian Age in Dédestapolcsány – Verebce-tető. The research of a new site complex in Northern Hungary and its cultural connections. In: E. Miroššayová/Ch. Pare/S. Stegmann-Rajtár (Hrsg.): *Das nördliche Karpatenbecken in der Hallstattzeit. Wirtschaft, Handel und Kommunikation in früh-eisenzeitlichen Gesellschaften zwischen Ostalpen und Westpannonien*. Archaeolingua 38. Budapest, 2017, 421–432.
- Tóth 2019
M. F. Tóth: New sites from the Scythian Period on the right bank of the Danube: Data to the connections of the Vekerzug and Hallstatt cultures from the territory of Budapest. In: L. Benediková a i. (ed.): *Fragmenty času. Venované Elene Miroššayovej k 70. narodeninám*. Študijné zvesti AÚ SAV – Supplementum 1. Nitra 2019, 475–491.
- Trefný 2017
M. Trefný: Notes on Eastern Elements of the Hallstatt Culture in Bohemia. In: E. Miroššayová/Ch. Pare/S. Stegmann-Rajtár (Hrsg.): *Das nördliche Karpatenbecken in der Hallstattzeit. Wirtschaft, Handel und Kommunikation in früh-eisenzeitlichen Gesellschaften zwischen Ostalpen und Westpannonien*. Archaeolingua 38. Budapest 2017, 243–260.
- Trefný/Slabina 2015
M. Trefný/M. Slabina: K nejdůležitějším aspektům architektury, hmotné kultury a k významu halštatského hradiště v Minicích (Kralupy nad Vltavou, okr. Mělník). *Archeologické rozhledy* 67, 2015, 45–78.
- Vávra/Bača 2016
R. Vávra/M. Bača: Osídlenie z neskorej doby bronzovej v Senici, poloha Sedlička. *Musaica Archaeologica* 2, 2016, 55–126.
- Veliačik 1988
L. Veliačik: Gegenwärtiger Forschungsstand der Lausitzer Kultur in der Slowakei. In: Z. Bukowski (ed.): *Forschungen zur Problematik der Lausitzer Kultur*. Wrocław 1988, 225–246.

Settlement Objects from the Hallstatt Period from Trenčín-Zlatovce

Kamil Švaňa – Tomáš Kolon – Miroslav Hronec

Summary

The present paper is focused on the analysis of settlement features from the Trenčín-Zlatovce, which were excavated in the year 2017. During the first season of excavation, a total of six settlement structures were archaeologically investigated. These were probably situated on the southern (south-eastern) edge of the previously unknown settlement area. The excavated feature no. 1 corresponds in its main attributes and also in the characteristics of the fill to the so-called „long pits“ known from the context of the Late Bronze Age in the territory of south and western Bohemia, Bavaria and, peripherally also in Austria. The solution to the question to what extent the intentionality could in fact be related to this type of structures, or to other similar find situations (e.g. the so-called *Schlitzgruben*), is left open for the time being. Features no. 2 and no. 3 correspond to one shallower and one deeper bowl-shaped settlement pit. Feature no. 4 can be tentatively identified as an exploitation pit/clay pit. The function of shallow feature 5 remains unclear. It is possible that the last feature no. 6 may have had a production function. Considering the presence of slag in several structural complexes (feature no. 2 and 4) and also in the cultural layer, an iron metallurgy or more likely the presence of a smithy can be assumed within the site. During the continuation of excavation in 2018 which is not part of the present work, evidence of textile production was documented at the site (Šimčík/Choma/Švaňa 2018, 81).

With regard to the small number of small metal finds, the dating of the site is mainly based on the typo-chronological analysis of the pottery. It can be concluded that most of the vessel forms (amphora-shaped storage vessels in the Late Bronze Age tradition, carinated bowls and bowls with inturned rim, pots with a barrel-shaped body and inturned rim) correspond to the common repertoire of the Lusatian settlements of the Younger and Late Hallstatt period, which is not sufficiently chronologically sensitive. Closer dating is permitted only by the occurrence of graphite pottery and

vessels whose morphology (biconical jar) or manner of manufacture (wheel-turned ware) is derived from the environment of the Vekerzug culture. These finds can be dated at the earliest to the period after the middle of the 6th century, i.e. to the HaD2–HaD3.

The results of the archaeological research do not yet permit the distinction of several phases at the Trenčín-Zlatovce settlement, although some of the ceramic finds may suggest that the beginnings of the settlement of the site could already date back to the Ha B/C phase. However, the bulk of the datable material clearly falls within the HaD2 to HaD3 phases. With their dating to the Late Hallstatt period, they represent rare evidence of the survival of the Final phase of Lusatian culture in this area. The findings confirm the intermediary role of the Central Považie region as a contact zone of contemporary cultural complexes in the Younger and Late Hallstatt period (cf. e.g. *Benediková 2016, 67*).

Fig. 1. Site on the map 1 : 10 000 (source ZbGIS – map portal of SR, edited K. Švaňa).

Fig. 2. Plan of excavated area. Author K. Švaňa. Legend: a – area of trenches and sectors; b – area of road with stripped soil; c – area of family houses with stripped soil; d – settlement features of Lusatian culture; e – expected area of concentrated settlement activity.

Fig. 3. Feature no. 1/2017. 1 – outlines of feature; 2 – feature after excavation. Legend: a – brown to orange, loamy with considerable admixture of daub; b – brown loamy layer; c – yellow sandy layer with daub admixture; d – daub; e – animal bones; f – iron knife; g – grindstone. Author K. Švaňa.

Fig. 4. Feature no. 2/2017. 1 – outlines of feature; 2 – half-section of feature; 3 – feature after excavation. Legend: a – layer of burnt clay of orange colour with admixture of loam, slag and river stones; b – brown-yellow layer, sandy with loam and daub admixture; c – daub. Author K. Švaňa.

Fig. 5. Feature no. 3/2017. 1 – outlines of feature; 2 – half-section of feature; 3 – feature after excavation. Legend: a – dark brown loamy layer with daub admixture; b – yellow sandy layer with small loam and daub admixture, daub. Author K. Švaňa.

Fig. 6. Feature no. 4/2017. 1 – half-section of feature; 2 – feature after excavation. Legend: a – mixed layer of sand and loam with admixture of charcoal and pebbles; b – daub; c – charcoal; d – pottery sherds. Author K. Švaňa.

Fig. 7. Feature no. 5/2017. 1 – outlines of feature; 2 – feature after excavation. Legend: a – brown loamy layer. Author K. Švaňa.

Fig. 8. Feature no. 6/2017. Legend: a – mixed layer of sand and loam with admixture of charcoal, daub and pebbles; b – daub; c – charcoal; d – pottery sherds. Author K. Švaňa.

Fig. 9. Feature no. 6/2017. 1 – outlines of feature; 2 – after exploring of the northwestern quarter of the feature; 3 – during the extraction of the feature; 4 – feature after excavation. Author K. Švaňa.

Diagram 1. Distribution of types of pottery based on properties of clay (individual features) – minimum number of elements. Author T. Kolon. Legend: a – coarse; b – coarse with graphite; c – coarse with mica; d – fine; e – fine with graphite; f – fine with mica.

Diagram 2. Distribution of types of pottery based on properties of clay (overall) – minimum number of elements. Author T. Kolon. Legend: a – coarse; b – coarse with graphite; c – coarse with mica; d – fine; e – fine with graphite; f – fine with mica.

Diagram 3. Distribution of types of pottery based on production technology (individual features) – minimum number of elements. Author T. Kolon. Legend: a – wheel-made; b – wheel-made (medieval?); c – handmade.

Diagram 4. Distribution of types of pottery based on production technology (individual features) – minimum number of elements. Author T. Kolon. Legend: a – wheel-made; b – wheel-made (medieval?); c – handmade.

Diagram 5. Distribution of types of pottery based on properties of clay (individual features) – aggregate of all pottery fragments. Author T. Kolon. Legend: a – coarse; b – coarse with graphite; c – coarse with mica; d – fine; e – fine with graphite; f – fine with mica.

Diagram 6. Distribution of types of pottery based on production technology (individual features) – aggregate of all pottery fragments. Author T. Kolon. Legend: a – wheel-made; b – wheel-made (medieval?); c – handmade.

Diagram 7. Distribution of types of pottery based on properties of clay (overall) – aggregate of all pottery fragments. Author T. Kolon. Legend: a – coarse; b – coarse with graphite; c – coarse with mica; d – fine; e – fine with graphite; f – fine with mica.

Diagram 8. Distribution of types of pottery based on properties of clay (individual features) – aggregate of all pottery fragments. Author T. Kolon. Legend: a – coarse; b – coarse with graphite; c – coarse with mica; d – fine; e – fine with graphite; f – fine with mica.

Tab. 1. Distribution of types of pottery based on properties of clay in features and stray finds – aggregate of all pottery fragments. A – coarse; B – coarse with graphite; C – coarse with mica; D – fine; E – fine with graphite; F – fine with mica; G – overall. Author T. Kolon.

Tab. 2. Distribution of types of pottery based on properties of clay in features and stray finds – minimum number of elements. A – coarse; B – coarse with graphite; C – coarse with mica; D – fine; E – fine with graphite; F – fine with mica; G – overall. Author T. Kolon.

Tab. 3. Distribution of types of pottery based on surface treatment in features and stray finds – aggregate of all pottery fragments. I – coarse clay/coarse clay with mica; II – coarse clay with graphite; III – fine clay with graphite; IV – fine clay/fine clay with mica; A – non-treated; B – non-treated + paddle impressed; C – smoothed; D – smoothed and non-

treated; E – smoothed and graphite-treated; F – polished and graphite-treated; G – graphite-treated; H – polished. Author T. Kolon.

Tab. 4. Distribution of types of pottery based on surface treatment in features and stray finds – minimum number of elements. I – coarse clay/coarse clay with mica; II – coarse clay with graphite; III – fine clay with graphite; IV – fine clay/fine clay with mica; A – non-treated; B – non-treated + paddle impressed; C – smoothed; D – smoothed and non-treated; E – smoothed and graphite-treated; F – polished and graphite-treated; G – graphite-treated; H – polished. Author T. Kolon.

Tab. 5. Distribution of types of pottery based on production technology in features and stray finds – aggregate of all pottery fragments. A – wheel-turned; B – wheel-turned (medieval?); C – handmade; D – overall. Author T. Kolon.

Tab. 6. Distribution of types of pottery based on production technology in features and stray finds – minimum number of elements. A – wheel-turned; B – wheel-turned (medieval?); C – handmade; D – overall. Author T. Kolon.

Pl. I. Selection of finds. Feature no. 1. 1–15 – pottery. Author T. Kolon.

Pl. II. Selection of finds. Feature no. 1. 1–15 – pottery. Author T. Kolon.

Pl. III. Selection of finds. 1–4 – feature no. 1; 5, 6 – feature no. 2. 1, 2 – pottery; 3 – iron; 4 – stone. Author T. Kolon.

Pl. IV. Selection of finds. 1–11 – feature no. 3; 12–26 – feature no. 4. 1, 2, 4–8, 10, 12–26 – pottery; 3, 9 – stone; 11 – bone. Author T. Kolon.

Pl. V. Selection of finds. 1–3 – feature no. 4; 4–6 – feature no. 5; 7–25 – feature no. 6. 1–14, 16–25 – pottery; 15 – stone. Author T. Kolon.

Pl. VI. Selection of finds. Feature no. 6. 1–13 – pottery. Author T. Kolon.

Pl. VII. Selection of finds. Feature no. 6. 1–14, 16 – pottery; 15 – iron; 17 – stone. Author T. Kolon.

Pl. VIII. Selection of finds. Stray finds, concentration of finds in the vicinity of Feature no. 6. 1–13 – pottery. Author T. Kolon.

Pl. IX. Selection of finds. Stray finds. 1–3 – concentration of finds in the vicinity of Feature no. 6; 4–17 – stray finds from the excavated area. 1–8, 15–17 – pottery; 9, 10, 12 – slag; 11, 13, 14 – stone. Author T. Kolon.

Jazyková redaktorka Miriama Nemergutová

Translated by Kamil Švaňa and Tomáš Kolon

Mgr. Kamil Švaňa, PhD.
Archeológia Zemplín, s. r. o.
Kostolné námestie 10
SK – 071 01 Michalovce
svana.kamil@gmail.com

Mgr. Tomáš Kolon, PhD.
Katedra klasickej archeológie
Trnavskej univerzity v Trnave
Hornopotočná 23
SK – 918 43 Trnava
kolon.tomas@gmail.com

Mgr. Miroslav Hronec
Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi
Záhradnícka 19
SK – 971 01 Prievidza
mhmhronec53@gmail.com